

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Vzdělávání pěstounů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji

Kateřina Hofmanová

Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Praha 2015

Prague college psychosocial studies

**Education of foster parents in Hradec Králové and Pardubice
region**

Kateřina Hofmanová

The Diploma Thesis Work Supervisor: PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Prag 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a na základě literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury. Současně souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna v knihovně PVŠPS a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 22. 4. 2015

.....

Bc. Kateřina Hofmanová

Poděkování

Tímto chci poděkovat PhDr. Kateřině Šámalové, Ph.D., za její cenné rady a připomínky během psaní této diplomové práce. Také bych ráda touto cestou poděkovala všem respondentům, kteří se zúčastnili výzkumného šetření.

Anotace:

Tato diplomová práce je zaměřena na vzdělávání pěstounů. Práce je rozdělena na dvě hlavní části a to teoretickou a empirickou.

V teoretické části jsou vysvětleny nejdůležitější pojmy vztahující se k této problematice (teorie náhradní rodinné péče – vysvětlení a její formy, novela zákona č. 359/1999 Sb. O sociálně-právní ochraně dětí .... Pro ucelení přehledu o náhradní výchovné péči je součástí práce kapitola o ústavní péči. Dále je v této části kapitola o vzdělávání.

V empirické části je detailně popsán výzkumný cíl a stanovení hypotéz. Tato část práce vychází z výsledků dotazníkového šetření, které se týká tématu povinného vzdělávání pěstounů z pohledu doprovázejících organizací i samotných pěstounů.

Klíčová slova: Náhradní rodinná péče, náhradní výchova, pěstounská péče, dohoda o výkonu pěstounské péče, práva a povinnosti pěstouna

Abstract:

This work is concentrated on the education of foster parents and is divided into two main parts – the theoretical part and the empiric part. The most important ideas, which are related to this problem, i.e. the Theory of Foster Care – the explanation and its forms, the amendment of Act No. 359/1999 Coll., Child Protection, are explained in the theoretical part. In order to present a comprehensive overview of foster care, one chapter is devoted to institutional care. Furthermore, in this part is also a chapter on education.

The empirical part describes the aim of the research and the hypotheses. The research is based on the survey results which are related to the topic of compulsory education from the perspective of education institutions as well as from the view of foster parents.

Key words: Compensatory care, foster care, foster care agreement, the rights and obligations of foster parent

Obsah

Úvod	8
1. Náhradní výchovná péče	10
1.1 Náhradní rodinná péče	10
1.1.1 Rodina, rodičovství biologické a psychologické	12
1.1. 2 Pěstounská péče.....	14
1.1. 2.1 Práva a povinnosti pěstouna	16
1.1.2. 2 Dohoda o výkonu pěstounské péče	17
1.1.2.1 Příbuzenská pěstounská péče	20
1.1.2.2 Pěstounská péče na přechodnou dobu.....	20
1.1.2.3 Hostitelská pěstounská péče.....	22
1.1.3 Osvojení /adopce/	23
1.4 Poručenství.....	24
1.5 Náhradní ústavní péče	24
2. Změny v náhradní rodinné péči - novela zákona č. 359/1999Sb. O sociálně-právní ochraně dětí	26
2.1 Dávky pěstounské péče od 1.1.2013.....	27
3. Vzdělávání	31
3.1 Formy vzdělávání	32
3.2. Vzdělávání pěstounů	34
4. Empirická část	36
4.1. Empirický výzkum.....	36
4.2. Kvantitativní a kvalitativní výzkum.....	37
4.3. Etapy sociologického výzkumu.....	37
5. Empirická část	39
5.1. Cíl šetření	39
5.2 Sběr dat	40
5.3. Složení respondentů	41

6. Presentace výsledků dotazníkového šetření.....	44
7. Testování hypotéz	65
Závěr.....	74
Seznam literatury.....	76
Přílohy	84

Úvod

Při rozhodování o tématu mé absolventské práce jsem dlouho nepřemýšlela. Věděla jsem, že se chci zabývat problematikou dětí z náhradní rodinné péče – především pěstounskou péčí. Proto jsem uvítala možnost zaměřit svoji diplomovou práci na téma, které mě zajímá a to je pěstounství, konkrétně se tato práce bude zabývat vzděláváním pěstounů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji.

Cílem této práce je na základě předem stanovených hypotéz zjistit, zda jsou pěstounské rodiny, které čerpají nabídku služeb doprovázejících organizací v Královéhradeckém a Pardubickém kraji, spokojeni s nabídkou vzdělávání, které jim je nabízeno a zda vítají změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů. V šetření je dále zjišťováno, jak by vypadalo pro náhradní rodiny ideální vzdělávání. Cílem šetření je tedy evaluace služeb doprovázejících organizací z pohledu organizací a samotných pěstounů a jejich ochota se vzdělávat.

Moji práci dělím na část teoretickou a část empirickou. Teoretická část vychází z odborných zdrojů – z literatury a internetových pramenů, které se touto problematikou zabývají. V této části vysvětluji pojem náhradní výchovná péče, dále se podrobně věnuji náhradní rodinné péči, především pěstounské – co to je a jaké má formy. Pro ucelení přehledu o náhradní výchovné péči je součástí práce kapitola o ústavní péči. Nedílnou součástí práce je i kapitola věnovaná novele zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, která podstatně změnila dosavadní podmínky v pěstounské péči.

Empirická část je koncipována tak, že na začátku uvádím výběr zvolené výzkumné metody, etapy sociologického výzkumu, cíl šetření. Dále jsou zde stanoveny hypotézy. Tato část práce z velké části vychází z dotazníkového šetření, které se týká tématu povinného vzdělávání pěstounů z pohledu doprovázejících organizací i samotných pěstounů.

V současné době moje práce koresponduje se soudobou legislativou, která udává povinnost všem pěstounům sepsat dohodu o výkonu pěstounské péče s organizací – poskytovatelem doprovázejícím odbornými službami v náhradní rodinné péči, kteří jsou osobami pověřenými k výkonu sociálně – právní ochrany dětí. Pěstouni podle novely zákona 359/1999 Sb., O sociálně – právní ochraně dětí musí alespoň jednou za dva

měsíce být v kontaktu s organizací, se kterou podepsaly dohodu a splnit povinné vzdělávání v rozsahu 24 hodin za rok.

Téma náhradní rodinné péče mě velice zajímá. Jedním z důvodů je, že moje teta si vzala do pěstounské péče dvě romské holčičky. Na tomto případu z mé rodiny vidím pěstounskou péči jako obrovský přínos. Děti dostanou potřebnou lásku, zázemí i vzdělání. Obě děti v náhradní rodině udělaly obrovský pokrok. Chodí na základní školu se specifickými poruchami učení a dosahují v ní úspěchů nejen v učení, ale i ve vztahu ke spolužákům i přes to, že byly označeny jako „nevzdělavatelné“.

Dalším důvodem pro psaní práce na téma pěstounská péče, je moje zaměstnání, ve kterém doprovázím pěstounské rodiny pod doprovázející organizací Centra náhradní rodinné péče domov a rodina (centrum DAR). Centrum DAR vykonává svoji činnost na základě pověření k výkonu sociálně – právní ochrany dětí a registrace sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Posláním naší organizace je především dlouhodobá a účinná podpora náhradní rodiny a dětí v pěstounské péči, které nemohou aktuálně nebo dlouhodobě vyrůstat ve vlastní rodině. Cílem centra je spoluvytvářet podmínky pro zdravý vývoj dětí v náhradních rodinách prostřednictvím setkávání, doprovázení, poradenství a vzdělávání.

I dnes se ještě najdou lidé, kteří se na pěstounské rodiče dívají takříkajíc skrz prsty. Vždyť oni vychovávají cizí dítě! A to je velmi často zdravotně postižené, nebo dokonce jiného etnika. Neuvědomují si, že pěstounští rodiče ve srovnání s jinými musejí zvládat mnohem více věcí, než je běžné. Vychovávají dítě, které jeho rodiče z nějakého důvodu vychovávat nemohou, které má jiné geny než pěstounští rodiče, jiné vlastnosti, jiné zkušenosti. Pěstouni jsou více na očích veřejnosti, více pod tlakem, a to vyžaduje spoustu energie a sil. Ale u některých pěstounů mi přijde, že mají energii ještě na rozdávání, jsou úžasní, jak se dokážou postarat o „cizí“ dítě.

1. Náhradní výchovná péče

Náhradní výchovná péče je stav, kdy o dítě nepečují jeho vlastní rodiče a jeho výchovu zajišťuje jiná osoba či instituce. V ČR existují dvě základní formy náhradní výchovné péče ústavní výchova a náhradní rodinná péče.

1.1 Náhradní rodinná péče

„Nikdo není zbytečný na tomto světě, kdo ulehčuje břemeno jiným.“

Charles Dickens

V České republice od roku 1963, díky zákonu o rodině č. 94/1963 Sb. je možné umístování dětí do náhradní rodinné péče.

V této kapitole se budu věnovat vymezení jednotlivých forem náhradní rodinné péče o děti, které jsou v České republice využívány v praxi.

Náhradní rodinná péče se v České republice uskutečňuje ve třech právních režimech: adopcí (osvojením), pěstounskou péčí nebo poručnickou péčí.

Dle zákona o rodině č. 94/1963 sb. ve znění pozdějších předpisů, za každé dítě zodpovídá jeho zákonný zástupce, kterým je zpravidla rodič. Pokud dítě nemá zákonného zástupce aspoň v jednom rodiči, může ho soud svěřit do péče jiné osoby.

Náhradní rodinná péče je forma péče o dítě, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině (Bubleová, Kovařík in Matějček, 1999, s. 31)

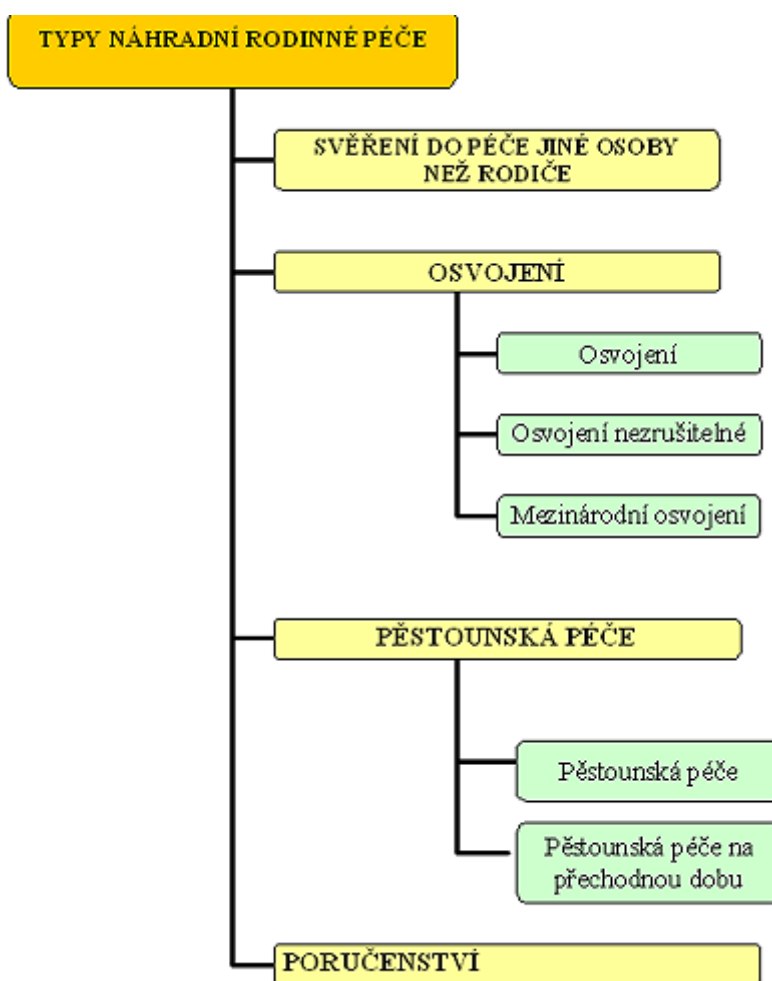
Náhradní rodinná péče umožňuje najít náhradní rodinu dětem, o něž se jejich rodiče nemohou nebo nechtějí starat. Bezdětné páry, jednotlivci i rodiny s vlastními dětmi tak mají možnost poskytnout těmto dětem domov a lásku.

Matějček a kol. (2002, s. 20) uvádějí, že „v současné době jsou pouze ojedinělé případy skutečně osiřelých dětí, tj. těch, kterým jeden z rodičů nebo oba rodiče zemřeli.

V takových situacích zastávají roli rodičů velmi často prarodiče (tj. babičky a dědečkové) či jiní blízcí příbuzní.“

„V náhradní rodinné péči se však v naprosté většině případů setkáváme s životními osudy sociálně osiřelých dětí, tj. těch, které mají žijící matku a otce nebo alespoň jednoho z nich, ale ti se o ně nemohou, nechtějí nebo neumějí starat“ (Matějček a kol., 2002, s. 20).

Velmi pěkné rozdělení náhradní rodinné péče znázorňuje následující obrázek:

Obrázek 1 Přehled typů náhradní rodinné péče (Bubleová, Vávrová, Frantíková, Vančáková [online], 2009)

V současnosti rozlišujeme dva základní typy systému náhradní výchovy, a sice náhradní *výchovnou* péči (dále NVP) a náhradní *rodinnou* péči (dále NRP).

Matějček a kol. (1999) ve své knize užívají dva poněkud odlišné pojmy. Pod pojem náhradní výchovná péče spadá zejména péče ústavní, ve které je dítě vychovááno v případech, kdy z nejrůznějších důvodů nemůže být vychovááno v rodině vlastní. Pojem náhradní rodinná péče potom vysvětluje tak, že děti jsou vychovávány náhradními rodiči v prostředí nejvíce podobnému přirozené rodině a u nás se jedná především o osvojení a pěstounskou péči.

1.1.1 Rodina, rodičovství biologické a psychologické

Rodina se v čase mění a to výrazně. Zamýšlím se, jakými přeměnami prochází rodina v několika posledních desetiletích. Dnes se hovoří o krizi rodiny, rozpadu pevných rodinných vazeb, stírání a prolínání obsahů rodičovských rolí. Euroatlantická civilizace zažívá boom single života (Možný, 1999).

Rodina je „strukturovaný celek (systém), jehož smyslem, účelem a náplní je utvářet relativně bezpečný, stabilní prostor a prostředí pro sdílení, reprodukci a produkci života lidí.“ (Kraus, Poláčková, 2001). Dle Matějčka a Poláčkové (1992) je nutné rodinu chápat jako systém. Změna kterékoliv složky systému ovlivní jeho další fungování ve všech dalších částech. Výbor pro sčítání lidu Spojených států (The U.S. Census Bureau) definuje rodinu jako dva a více osob spojené pokrevně (narozením), sňatkem nebo adopcí, kteří žijí společně v jedné domácnosti. (Coltrane, Collins, 2001). Jako poslední uvedu definici Iva Možného (2006), který definuje rodinu jako nejvýznamnější nomickou instituci, která je místem, kde naše konstrukce sociální reality nabývá svých základních obrysů: v rodině se neustále definuje a redefinuje sociální svět, formují hodnoty a ustavují cíle jednání.

V současné době jsme svědky krize rodiny a tradičních hodnot. Děti se rodí mimo manželství a trvalé svazky, mnoho rodin se rozpadá a roste počet ohrožených dětí a dětí, které vyrůstají bez vlastních rodičů. Ačkoli je povinností státu těmto dětem poskytnout ochranu, nebylo by to možné bez osobní angažovanosti konkrétních jednotlivců – lidí, kterým záleží na osudu ohrožených dětí a kteří vnímají osobní odpovědnost za to, aby v naší zemi nevyrostaly děti bez lásky a bezpečí. Nejúčinnější

cestou, již můžeme opuštěnému dítěti opravdu pomoci, je poskytnout mu přechodně nebo dlouhodobě bezpečí a lásku své vlastní rodiny.

„Člověk patří k těm nemnohým druhům pozemských živočichů, kteří jsou schopni přijímat za vlastní opuštěná mláďata svého druhu. Existují v nás nepochybně vedle biologických potřeb i síly psychické a společenské, které podmiňují touhu po dětech, přičemž tato touha, je-li velmi silná a je-li dlouho neuspokojována, může nakonec vést k přijetí „cizího dítěte. Spolu s rodičovstvím biologickým je tu tedy i rodičovství psychologické“ (Matějček, Dytrych, 1999).

Vzhledem k tomu, že rodičovství dělíme na biologické a psychologické (Matějček, Dytrych, 1999), tak dokonce i jedinci, kteří se rozhodnou dát své dítě do adoptce zůstávají rodiči biologickými. Naopak manželé, kteří nemohou mít vlastní dítě (tudíž se nemohou stát rodiči biologickými) a osvojí si dítě cizí, jsou rodiči po stránce psychologické. Rodiče, kteří zplodí dítě a pečují o něj, jsou rodiči jak biologickými, tak i psychologickými.

Šulová definuje rodičovství jako „trvalý vztah mezi dítětem a jeho pečovateli, přičemž lze rozlišit rodičovství biologické a rodičovství psychosociální.“ (Šulová, 2007.)

„Výslovně říkáme „spolu“, neboť jedno s druhým rozhodně nemusí být v protikladu, nýbrž zpravidla, tj. v takzvané normální rodině s dětmi, působí souhlasně a jedno druhé posiluje či umocňuje. Na druhé straně však dobře známe i případy, kdy toto pravidlo neplatí. Jsou rodiče, kteří své vlastní dítě opouštějí (pak jde o rodičovství jen biologické, bez psychologického), a jsou naopak lidé, kteří vlastní děti nemají a cizí dítě si osvojí, neboli adoptují, pak jde o rodičovství jen psychologické, bez biologického.“ (Matějček, Dytrych, 1999).

Dnešní poznatky uvádějí, že dítě samo za rodiče, tedy matku a otce považuje toho, kdo se o něj mateřsky a otcovsky chová. A pramálo mu záleží, zda na to mají úřední potvrzení (Matějček, Dytrych, 1999).

1.1. 2 Pěstounská péče

„Pěstounská péče je státem garantovaná a kontrolovaná forma NRP, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se ho ujali. Dítě může být svěřeno do pěstounské péče fyzické osobě nebo do společné pěstounské péče manželů. Jediným rozhodujícím činitelem z hlediska právního je tu zájem dítěte“ (Matějček a kol., 2002).

Podle statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí lze zjistit, že k 31. 12. 2011 byl celkový počet dětí umístěných v NRP v rámci České republiky **14 976** (Ministerstvo práce a sociálních věcí [online], 2011)

Pěstounská péče je upravena v těchto zákonech: v zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, v zákoně č. 359/1999Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (ustanovení o zprostředkování pěstounské péče, o zařízení pro výkon pěstounské péče) a v právních předpisech o sociálním zabezpečení (nemocenské a důchodové pojištění pěstounů) (Matějček a kol., 2002).

Děti jsou přednostně svěřovány do péče širší rodiny nebo do péče osob dítěti blízkých. Teprve poté, při řešení situace dítěte je hledání osob z okruhu prověřených zájemců o náhradní rodinnou péči vedených v evidenci krajského úřadu.

Dítě může být svěřeno do nové (náhradní) rodiny:

- Z původní rodiny
- Z porodnice
- Z kojeneckého ústavu
- Z dětského domova nebo jiného školského zařízení
- Ze zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc včetně dětského centra
- Ze zařízení pro osoby se zdravotním postižením (Bubleová, 2013 [online])

Zabýváme se pěstounskou péčí, pak zákon o sociálně právní ochraně dětí vymezuje přesná pravidla pro jejich zprostředkování. Podstata zprostředkování spočívá ve vyhledávání dětí vhodných pro pěstounskou péči a v nalezení vhodných pěstounů pro tyto děti. Základní podmínkou pro zprostředkování je podání žádosti fyzické osoby, která má zájem přijmout dítě do pěstounské péče. Tato žádost se podává u obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa trvalého pobytu žadatele. Zprostředkování zajišťují krajské úřady a ministerstvo. (MPSV, 2009 b [online])

Jako druhý krok po vyplnění žádosti o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování pěstounské péče je doložit zákonem požadované dokumenty jako je opis z rejstříku trestů a sjednání si se sociální pracovníci sociální šetření u budoucích pěstounů v domácnosti, kde se bude hovořit o zdravotním stavu budoucích pěstounů, finančním zajištění rodiny a o sociálním zázemí pro dítě.

Po shromáždění všech podkladů obecní úřad postoupí kopii kompletní spisové dokumentace žadatelů neprodleně krajskému úřadu, který vytváří a vede evidenci dětí a žadatelů a rozhoduje o zařazení žadatelů do této evidence, a to na základě tzv. odborného posouzení žadatelů, které obsahuje posouzení charakteristiky osobnosti, psychický stav, zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpoklad vychovávat dítě, motivace, která vedla k žádosti o osvojení dítěte nebo k jeho svěřeni do pěstounské péče, stabilita manželského vztahu a prostředí v rodině, popřípadě další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěřeni do pěstounské péče (MPSV, 2009 b [online]).

V rámci třetího kroku stát se pěstouny je nutné projít tzv. přípravou na pěstounství, která se zaměřuje na specifická témata související s náhradní rodinnou péčí a schopnost pečovat o přijaté dítě. Příprava probíhá ve skupině, společně s dalšími zájemci o pěstounství. Poté krajský úřad žadatele zařadí nebo nezařadí do evidence (srov. MPSV, 2009 b [online]).

Při výběru pěstouna pro dítě vyhledává krajský úřad pro děti vedené v evidenci tohoto krajského úřadu žadatele z evidence žadatelů vedené tímto krajským úřadem a z evidence žadatelů vedené jiným krajským úřadem. Jestliže je krajským úřadem vybrán z evidence žadatelů žadatel, který je vhodný stát se osvojitelem nebo pěstounem dítěte, které je v evidenci dětí vedené tímto krajským úřadem, krajský úřad oznámí neprodleně tuto skutečnost písemnou formou vybranému žadateli. Na základě písemného oznámení krajského úřadu má žadatel právo seznámit se s dítětem a ten, u něhož se dítě nachází, je povinen toto seznámení umožnit. (Proces zprostředkování, 2013 [online]).

O tom, zda bude dítě osvojeno, může rozhodnout pouze soud. Před rozhodnutím soudu dochází k takzvané preadopční péči – tu lze charakterizovat jako péči probíhající před adoptí. Tuto péči hradí adoptivní rodiče na vlastní náklady. Preadopční péče slouží

zejména k objektivnímu posouzení efektivnosti a naplnění podstaty adopce (Schooler, 1999).

Jedině soud může také rozhodnout o zrušení pěstounské péče. Může tak učinit pouze ze závažných důvodů, vždy ale musí pěstounskou péči zrušit v případě, že o to požádá pěstoun. Pěstounská péče zaniká dosažením zletilosti dítěte. V případě svěřeni dítěte do pěstounské péče je pěstoun povinen podporovat styk dítěte s jeho původní rodinou a osobami mu blízkými (Základní pojmy [online]).

1.1. 2.1 Práva a povinnosti pěstouna

Pěstoun je povinen o dítě osobně pečovat. Pěstoun při péči o osobu dítěte vykonává přiměřeně práva a povinnosti rodičů. Pěstoun nemá vyživovací povinnost k dítěti a právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti má jen v běžných věcech. Toto základní právo nadále zůstává rodičům, pokud ovšem nejsou v rodičovské zodpovědnosti omezeni, nebo pokud jí nejsou zbaveni nebo není její výkon pozastaven. (Formy náhradní rodinné péče.[online].)

Další práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče upravuje § 47a odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

Práva pěstounů:

- poskytování trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené děti (při vyřizování nezbytných osobních záležitostí, při ošetřování osoby blízké, dočasné pracovní neschopnosti, narození dítěte, úmrtí osoby blízké)
- právo na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené děti v rozsahu alespoň 14 dní v kalendářním roce u dětí starších dvou let
- právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců
- právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti

Povinnosti pěstounů:

- povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin za rok

- povinnost umožnit sledování naplňování dohody o výkonu pěstounské péče a spolupracovat se zaměstnancem pověřeným sledovat vývoj dětí
- povinnost v souladu s individuálním plánem udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami jemu blízkými, zejména rodiči a umožnit styk rodičů s dítětem, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak.

Tato práva a povinnosti jsou potom ve vztahu ke konkrétní pěstounské rodině upravena v dohodě o výkonu pěstounské péče, které věnuji následující kapitolu.

1.1.2. 2 Dohoda o výkonu pěstounské péče

Dohody o výkonu pěstounské péče jsou zcela novým dokumentem od ledna roku 2013, kdy vešla v platnost novela zákona o sociálně právní ochraně dětí, kdy má každý pěstoun povinnost sepsat tzv. dohodu o výkonu pěstounské péče.

Pěstoun si může vybrat u jaké organizace či instituce uzavře dohodu. Uzavírat dohody mohou ty organizace či instituce, které od kraje získaly pověření k této činnosti. Může to být nezisková organizace, příspěvková organizace (např. poradny pro rodinu), nebo také přímo OSPOD.

Za každou uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče dostane organizace státní příspěvek na výkon PP ve výši 48 000 Kč na rok, z kterých poté financuje např. vzdělávání pěstounů či respitní péči (Vyskočil 2014 [online]).

Služby, které organizace poskytuje, by se daly shrnout do čtyř kategorií

1. doprovázení – realizuje se doprovázení pěstounských rodin na základě pověření k výkonu sociálně právní ochrany dětí. Rodinám, které mají uzavřené dohody o výkonu pěstounské péče s danou organizací, poskytují v rámci doprovázení podporu v souladu s novelou zákona o sociálně právní ochraně dětí.
  - Organizace zajišťují doprovázení pomocí klíčového pracovníka rodiny.
  - Organizace zajistí krátkodobou osobní péči o svěřené dítě (ve vymezených případech).
  - Pomůže se zajištěním respitní péče (pomoc s výběrem tábora nebo jiné volnočasové aktivity pro děti, příspěvek na letní tábor).

- V případě potřeby organizace zprostředkují psychologickou, terapeutickou nebo jinou odbornou pomoc, která je zajišťována buď interním psychologem, nebo externím odborníkem tak, aby pomoc byla zacílena na konkrétní potřeby rodiny. (DAR. *Doprovázení* [online]).
- 2. Vzdělávání – organizace zajišťují vzdělávací semináře, které jsou koncipovány v souladu se zvyšováním znalostí a dovedností pro osobu pečující dle zákona 359/1999 Sb. a započítávají se tedy do 24 hod. povinného vzdělávání (DAR. *Služby centra*. [online]).
- 3. Setkávání - Víkendová a klubová (neformální) setkání nabízejí možnost zajímavě stráveného času s rodinou, ostatními pěstounskými rodinami a pracovníky organizace. V rámci víkendových a klubových setkání jsou připraveny jak volnočasové aktivity, tak besedy a přednášky na zajímavá témata (DAR. *Služby centra*. [online]).
- 4. Poradenství - Pro zájemce o pěstounství a širokou veřejnost poskytují organizace bezplatně v rámci poradenství např. tyto aktivity: základní informace o náhradní rodinné péči, seznámení se s procesem žádosti o pěstounství, pomoc v rozhodovacím procesu, kontakt s biologickou rodinou dítěte, a další (DAR. *Služby centra*. [online]).

Účelem dohody o výkonu pěstounské péče je zajištění pomoci pěstounům a dalším osobám pečujícím o děti na základě rozhodnutí příslušného orgánu. Převzetí dítěte do péče nahrazující péči rodičů klade značné nároky na osoby, které do péče dítě převzaly, a je třeba jim věnovat pozornost z hlediska poradenské činnosti, ale také jim konkrétně pomáhat při řešení běžných problémů v oblasti sociální, výchovné apod. (Dohody o výkonu pěstounské péče [online]).

Dohoda by měla být sepsána dle individuálních potřeb pěstounů a reagovat na tzv. IPOD neboli individuální plán ochrany dítěte, který vypracovává sociální pracovnice na orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPODu).

V dohodě je obsaženo:

- Důvody a účinnost dohody – má jmenovat děti, odkazovat na IPOD

- Klíčový pracovník/-ice; stížnost na jeho práci; žádost o změnu klíčového pracovníka – může být součástí dohody, a nebo stačí přiložený formulář jako příloha
- Základní časová dostupnost služeb (kdy se mohou na svého klíčového pracovníka obracet, kde je kontaktní místo, krizové tel. číslo) – buď přímo v dohodě, nebo formou přílohy
- Práva a nároky pěstounů
- Pravidelné konzultace s klíčovým pracovníkem
- Pomoc při zajištění osobní péče o svěřené dítě (za jakých podmínek pomůže organizace u které je sepsaná smlouva). Př. při nemocenské, výpomoc při narození dítěte, výpomoc při zařizování nezbytných záležitostí, výpomoc při úmrtí osoby blízké, respitní péče (krátkodobá úlevová péče), zprostředkování odborné pomoci
- Povinnost pěstounů: Zvyšování znalostí a dovedností; vzdělávací plán (24 hodin za rok),
- Některé povinnosti při péči o svěřené děti: Kontakt dětí v pěstounské péči s rodiči, pomoc při realizaci kontaktu dětí s rodiči
- Sledování naplňování dohody – klíčový pracovník je v kontaktu s rodinou min. jednou za dva měsíce, je oprávněn hovořit s dětmi i v neutrálním prostředí, jednou za šest měsíců zpracuje klíčový pracovník zprávu na OSPOD, pěstouni jsou povinni sdělovat důležité informace
- V závěrečných ustanoveních jsou popsány za jakých podmínek je možná výpověď dohody
- Na konci dohody je vyjádřený souhlas OSPODu s uzavřením dohody; nutnost údaje od kdy je dohoda účinná a podpisy obou stran (MPSV. *Vzor dohody o výkonu pěstounské péče* [online]).

1.1.2.1 Příbuzenská pěstounská péče

Další druh pěstounské péče je příbuzenská pěstounská péče. Jedná se o pěstounskou péči, kterou vykonávají příbuzní daného dítěte. Nejčastěji to bývají prarodiče, pak strýcové a tety a v ojedinělých případech i starší sourozenci či vzdálení příbuzní. V daném typu pěstounské péče, kdy pěstounem je právě prarodič, se vyskytuje řada problémových situací, od přespříliš emočně nabitého vztahu s biologickými rodiči až k vysokému věku pěstounů (Gabriel, Novák, 2008)

Z praxe vím, že je pro příbuzné přirozené a samozřejmé postarat se o děti své krve. Gabriel a Novák (2008) uvádějí, že pěstounství prarodičů má vlastní specifika. Problémem je většinou přemíra lásky a shovívavosti ze strany prarodičů.

Při vyhledávání nového prostředí pro děti mají orgány sociálně-právní ochrany dětí za povinnost především oslovit příbuzné děti. (*Zákon č. 359/1999 Sb.*)

Příbuzným je podle občanského zákoníku osoba blízká v řadě přímé, sourozenec, manžel, partner či jiné osoby v poměru rodinném či obdobném. Přičemž za osoby blízké se pokládají také osoby, které by újmu, kterou jedna z nich utrpí, pociťovaly jako újmu vlastní (*Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění.*)

V roce 2006 prarodiče byli zastoupeni v PP již skoro v polovině případů, z 4715 pěstounských rodin bylo 2250 prarodičů, 800 jiných příbuzných a 1761 cizích. Uhlířová (2010) uvádí, že mezi všemi pěstounskými péčemi je příbuzenská pěstounská péče zastoupena v ČR asi jednou třetinou.

1.1.2.2 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Tento typ pěstounské péče byl doplněn do právní úpravy 1. června 2006.

MPSV uvádí, že během prvního roka novely zákona č. 359/1999Sb. O sociálně-právní ochraně dětí bylo zařazeno do pěstounské péče na přechodnou dobu 115 rodin. Během této doby prošlo pěstounskou péčí na přechodnou dobu 250 dětí (Šlesingerová, 2014 [online]).

Cílem zavedení institutu pěstounské péče na přechodnou dobu je předejít umístění dítěte do ústavní péče v situaci, kdy toto dítě po určitou dobu z různých důvodů nemůže setrvat v biologické rodině, ale existuje tu předpoklad brzkého návratu do biologické rodiny. (Důvodová zpráva k zákonu č. 134/2006 Sb.) O umístění dítěte

do tohoto druhu pěstounské péče rozhoduje stejně jako u ostatních typů pěstounství soud.

Soud může na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu osobám v evidenci, a to na:

- a) dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat
- b) dobu, po jejímž uplynutí lze dát souhlas rodiče s osvojením, nebo
- c) dobu do pravomocného rozhodnutí soudu o tom, že tu není třeba souhlasu rodič k osvojení (Zákon o sociálně-právní ochraně dětí 2014)

Zákon dále stanovuje, že do evidence osob, které mohou tento typ pěstounské péče vykonávat, se zařazují osoby, které mají na základě odborného posouzení předpoklady pro výkon této péče o dítě, a to zejména z hlediska krátkodobosti takové péče a péče o dítě krátce po jeho narození. Velice důležité je také ustanovení, podle kterého může pěstounská péče na přechodnou dobu až na výjimky trvat nejdéle jeden rok (§27a odst. 9 zákona o OSPOD)

Na osoby poskytující pěstounskou péči na dobu určitou má být pohlíženo jako na profesionály vykonávající specifickou činnost v oblasti výchovy a péče o ohrožené děti. Očekává se, že dítěti poskytnou stabilní a láskyplné prostředí po dobu několika týdnů až měsíců, jejich péče by měla dětem pomoci začít se vyrovnávat s traumaty a ztrátami z minulosti a připravit je na přechod do trvalé péče nebo návrat do původní rodiny. Tito pěstouni budou spolupracovat s rodinou dítěte či budoucí náhradní rodinou proto potřebují dobré komunikační schopnosti; rovněž se budou podílet na práci odborného týmu, poskytujícího podporu dítěti a jeho rodině (Macela, 2013 [online])

Specifickými znaky pěstounské péče na přechodnou dobu v porovnání s ostatními typy náhradní rodinné péče je umístění dítěte na základě souhlasu biologických rodičů, prvotní účast a spolupráce s biologickou rodinou, zachování možnosti návratu dítěte do biologické rodiny (Gabriel, Novák 2008)

Tento typ pěstounské péče je určen dětem, které mají vlastní biologickou rodinu či alespoň jednoho z rodičů. Ten se o dítě nemůže z vážných (zdravotních, sociálních či jiných) důvodů po určitou dobu plnohodnotně starat nebo se rodina ocitá v dočasné krizi (rozvrat manželství, náhlé vážné onemocnění, úmrtí v rodině, ztráta zaměstnání apod. (Gabriel, Novák 2008)

Na závěr této kapitoly o pěstounské péči na přechodnou dobu chci ještě jednou zdůraznit, že jde o institut krizový, přechodný, cílem je umožnit rodičům upravit si poměry a převzít opět péči o dítě.

1.1.2.3 Hostitelská pěstounská péče

Hostitelská péče je forma pomoci dětem žijícím v ústavní péči, nejedná se však o institut náhradní rodinné péče.

V praxi vedle forem náhradní rodinné péče, které jsou upraveny zákonem, funguje ještě již zmíněná hostitelská péče (někdy také označovaná jako zástupná péče). Hostitelská péče je obdobou pěstounské péče, kdy děti z dětských domovů jezdí na víkendy a na prázdniny do rodin. Tyto návštěvy umožňují dětem, u nichž nemohlo být z nějakého důvodu rozhodnuto o osvojení nebo svěřeni do pěstounské péče. Většinou jsou to odrostlejší děti, které nejsou právně volné a zůstávají v kontaktu se svými biologickými rodiči. Návštěvy v hostitelské rodině dětem pomáhají zažít běžné fungování rodiny, navázat nové přátelské vztahy a osvojit si návyky pro vstup do samostatného života (Novotný 2014).

Hostitelství můžeme rozdělit na dvě formy: hostitelství dlouhodobé a hostitelství krátkodobé (Klimeš, 2006).

U krátkodobého hostitelství (někdy také nazývaného bez vytváření hlubší citové vazby) nemohou žadatelé zaručit stabilitu svého vztahu k dítěti, ať už z důvodů osobnostních, vývojových, sociálních, citových či jiných. Bude se tedy jednat zejména o příležitostné návštěvy dítěte v hostitelské rodině, které mohou být motivovány např. společnou aktivitou. Žadateli o tuto formu hostitelské péče mohou být např. vedoucí skautů, pořadatelé různých akcí pro děti, studenti či dobrovolníci (Klimeš, 2003 [online]).

U dlouhodobého hostitelství, které můžeme označit také jako hostitelství s cíleně budovanou citovou vazbou, je postupné vytváření citové vazby žádoucí. Tato forma hostitelské péče předpokládá opakované a pravidelné pobyty dítěte v hostitelské rodině v průběhu delšího časového období (Klimeš, 2003 [online]).

1.1.3 Osvojení /adopce/

Pojmy osvojení a adopce lze považovat v daném kontextu za synonyma. Osvojení je v našem státě nejvyšší možnou a bezkonkurenčně nejčastěji realizovanou formou náhradní rodinné péče. Nespornou výhodou je především skutečnost, že osvojením získávají osvojitelé, tedy lidé, kteří se rozhodli dítě převzít do této formy NRP, stejná práva (ale i povinnosti), jaká mají ke svým dětem biologičtí rodiče (Gabriel, Novák 2008).

Proměna očekávání odráží i proměnu společenských představ o tom, čím má adopce být. Doba, kdy rodiče chtěli pro adopci děti co možná nejmladší, rodičům nejpodobnější a pak se rodina snažila žít stejně jako ostatní biologické rodiny, znamenala vlastně náhradu za nenaplněné rodičovství a zároveň i popření reality adopce. Dnes se hledají vhodné rodiče pro dítě, které může být starší, může být etnicky odlišné, může mít zdravotní postižení. Názor, že by rodiče skutečnost adopce neměli tajit, naopak vytvořit rodinu, jejíž konstitutivní odlišnost je součástí její identity, se dnes považuje za samozřejmě správný (Gjuričová, Kubička 2009).

Institut osvojení právně upravuje především Občanský zákoník. Dle Občanského zákoníku paragrafu 794 se osvojením rozumí přijetí cizí osoby za vlastní.

Nemohou-li o dítě pečovat jeho biologičtí rodiče, je nezbytné zajistit péči o něj jiným způsobem. Na rozdíl od ostatních forem náhradní rodinné péče se osvojením vytváří z právního pohledu naprosto plnohodnotný vztah rodiče a dítěte, stejně jako při narození. Osvojitel tedy nabývá vůči dítěti všechna práva a povinnosti rodiče (včetně vyživovací povinnosti) a osvojované dítě vůči osvojiteli všechna práva a povinnosti dítěte) např. se stává jeho nepominutelným dědicem) (Novotný, Kubička 2009). Novotný dále uvádí, že spolu s vytvořením vztahu rodiče a dítěte vznikají při osvojení stejné příbuzenské vazby jako při narození i k širší rodině a zanikají vazby k původní biologické rodině.

Do nedávna byly rozlišovány dva druhy osvojení: zrušitelné (jinak taky osvojení prosté) a nezrušitelné. Dnes se každé zrušitelné osvojení po třech letech změní v nezrušitelné.

O osvojení nezletilého rozhodne soud na návrh osoby, která chce dítě osvojit. Po rozhodnutí soudu se osvojitelé zapisují do matriky jako rodiče dítěte. Osvojitelem se

může stát pouze zletilá a svéprávná osoba, zaručuje-li svými osobními vlastnostmi a způsobem života, jakož i důvody a pohnutkami, které ji vedou k osvojení, že bude pro osvojované dítě dobrým rodičem. Zdravotní stav osvojitele nebo obou osvojitelů nesmí omezovat péči o osvojené dítě ve značné míře (Novotný, Kubička 2013).

1.4 Poručenství

Poručenství (často nazývané poručnictví) je zvláštní forma pěstounské péče, která je právně zakotvena v zákoně o rodině č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Nastává za situací kdy:

- oba rodiče nezletilého dítěte zemřeli,
- byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti,
- výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven nebo
- nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu,

Za takovýchto podmínek ustanoví soud dítěti poručníka, který bude nezletilého vychovávat, zastupovat a spravovat jeho majetek místo jeho rodičů (§ 78 zákona o rodině).

Pokud soudem ustanovený poručník bude o dítě osobně pečovat a naplňovat všechny složky rodičovské zodpovědnosti, nastupuje namísto rodičů téměř v celém rozsahu. Pak je možné řadit poručenství do forem náhradní výchovy, a to do forem náhradní rodinné péče. V případě osobní péče o dítě jsou poručník i dítě (poručenec) zabezpečeni dávkami pěstounské péče za stejných podmínek jako pěstoun a dítě svěřené do pěstounské péče (MPSV, 2013 [online]).

1.5 Náhradní ústavní péče

Kromě náhradní rodinné péče existuje v České republice ještě institut náhradní ústavní péče. Ústavní výchova je výchovné opatření, které soud nařídí, jestliže je výchova dítěte vážně ohrožena nebo vážně narušena a jiná výchovná opatření nevedla k nápravě, nebo jestliže z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit. Před nařízením ústavní výchovy je soud povinen zkoumat, zda výchovu dítěte nelze zajistit náhradní rodinnou péčí nebo rodinnou péčí v zařízení pro děti

vyžadující okamžitou pomoc, které mají přednost před výchovou ústavní (Občanský zákoník 89/2012 §971).

Bohužel není vždy možné, aby byly všechny děti, které nemají možnost vyrůstat ve své biologické rodině, umístěny do rodiny, ať už pěstounské nebo adoptivní. Důvody mohou být různé např. příslušnost k národnostní menšině, handicap nebo nedostatek zájemců o pěstounskou péči či adopci. Pro takovéto případy máme v ČR rozsáhlou síť ústavní výchovy, která zajišťuje péči opuštěným dětem od narození do zletilosti (max. do 26 let, kdy se soustavně připravují na budoucí povolání).

Kojenecký ústav pečuje o děti nejmladší (do 3 let) tak, aby jejich život a budoucí vývoj nebyl ohrožen.

Diagnostický ústav přijímá děti s nařízeným předběžným opatřením, nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou; děti s uloženou ochrannou výchovou také na základě výsledků komplexního vyšetření, zdravotního stavu dětí a volné kapacity jednotlivých zařízení umísťuje do dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů. (zákon č. 109/2002 Sb. §5)

Dětský domov pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Účelem DD je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování (zákon č. 109/2002 Sb. §12)

Dětský domov se školou zajišťuje péči o děti, které většinou mají závažné poruchy chování (zákon č. 109/2002 Sb. §13).

Výchovný ústav pečuje o děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální (zákon č. 109/2002 Sb. §14).

Problematika náhradní ústavní péče je zakotvena a upravena v několika důležitých zákonech. Stěžejním zákonem je zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále pak například č. Občanský zákoník 89/2012 Sb. a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

2. Změny v náhradní rodinné péči - novela zákona č. 359/1999Sb. O sociálně-právní ochraně dětí

Od 1. ledna 2013 nabyla účinnosti dlouho očekávaná novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí. V novele se ustupuje od ústavní výchovy a dává přednost NRP. Stát hodlá v dlouhodobém náboru najít stovky dobrovolníků, kteří se o osamělé děti budou starat. Ministerstvo na dlouhodobém hledání náhradních rodičů spolupracuje s obcemi, kraji a neziskovými organizacemi. Odměna pěstouna podle novely je vnímaná jako plat a bude se počítat do důchodového pojištění.

Důvodem reformy byly podle pracovníka Miloslava Macely dlouhodobě neřešené problémy v oblasti péče o ohrožené děti. Novela především řeší otázku hmotného zabezpečení pěstounů, podmínek pro výkon jejich služby a také přípravy a zprostředkování náhradní péče o dítě. Jedním z cílů reformy je profesionalizace pěstounské péče - pěstouni proto nově uzavírají s pověřenými institucemi (městské úřady, neziskové organizace apod.) dohody o výkonu pěstounské péče, které upravují práva a povinnosti pěstounů (pomoc pěstounovi při péči o dítě, poskytování poradenské pomoci, doplňování odborných znalostí, dohled nad výkonem pěstounské péče). Pěstouni na základě dohody dostávají za svou činnost odměnu – odměna je posuzována jako plat, proto návrh i té nejnižší odměny odpovídá aktuální výši minimální mzdy. V případech dětí, které vyžadují zvýšenou péči, je nastavena tak, aby se pěstoun této službě mohl věnovat „na plný úvazek“ (Macela 2011).

Ze statistik MPSV se dá vyčíst, že těsně po zavedení zákona se znatelně zvýšil počet žádostí o pěstounskou péči – zatímco v letech 2009-2012 přibývalo sedm až osm set žádostí ročně, v roce 2013 to bylo 1041 žádostí.

2.1 Dávky pěstounské péče od 1.1.2013

V systému dávek pěstounské péče počítá novela s řadou změn. Nejvýznamnější z nich je vyjmutí dávek ze Zákona č. 117/1995 Sb. O státní sociální podpoře a jejich přesunutí do zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Do systému dávek pěstounské péče patří opakující se příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna. Dále jsou dávky jednorázové při převzetí dítěte a příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla. Nově je zaveden příspěvek při ukončení pěstounské péče. Dávky vyplácí krajské pobočky Úřadu práce (Novela zákona, § 47t, odst. 3).

Jako pěstounská péče se pro účely dávek pěstounské péče posuzuje péče o dítě poskytovaná **osobou v evidenci** (osobou vedenou v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu) a **osobou pečující**, tedy osobou:

1. která je pěstounem (nikoli na přechodnou dobu),
2. která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo poručníkem, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
3. které je před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče rozhodnutím soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany dítě dočasně svěřeno do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem, a to po dobu trvání takové péče (tzv. předpěstounská péče),
4. která je poručníkem dítěte, jestliže o dítě osobně pečuje, nebo
5. která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem (Dávky pěstounské péče [online]. 2012)

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Na úhradu potřeb dítěte má nárok na příspěvek nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče. Nárok je zachován i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona o státní sociální podpoře, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující.

Na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc výše příspěvku:

- a. 4 500 Kč pro dítě ve věku do 6 let,
- b. 5 550 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- c. 6 350 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- d. 6 600 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let. (Dávky pěstounské péče [online]. 2012)

Jde-li o dítě, které je podle zákona (o sociálních službách) osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, příspěvek na úhradu potřeb dítěte činí:

Tabulka 1 výše příspěvku na osobu závislou podle zákona sociálních [online], 2013

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost) Kč
Do 6 let	4 650	5 550	5 900	6 400
6 – 12 let	5 650	6 800	7 250	7 850
12 – 18 let	6 450	7 800	8 300	8 700
18 – 26 let	6 750	8 100	8 600	9 000

Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Při ukončení pěstounské péče má nárok na příspěvek fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči, a to ke dni zániku nároku této osoby na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Jednorázový příspěvek činí 25 000 Kč. (Dávky pěstounské péče [online]. 2012)

Odměna pěstouna

Nárok na odměnu pěstouna má **osoba pečující a osoba v evidenci** (osoba pečující i po dosažení zletilosti dítěte, pokud má dítě nárok na *příspěvek na úhradu potřeb dítěte*). Pokud jsou oba manželé osobou pečující nebo osobou v evidenci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich.

Odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc:

- a. 8 000 Kč, je-li pečováno o jedno dítě,
- b. 12 000 Kč, je-li pečováno o 2 děti,

- c. 20 000 Kč,
  - 1. je-li pečováno alespoň o 3 děti,
  - 2. je-li pečováno alespoň o 1 dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost),
  - 3. jde-li o osobu v evidenci, a to i v případě, že nepečuje o žádné dítě, nebo
- d. 24 000 Kč, pečuje-li pěstoun alespoň o 1 dítě, které mu bylo svěřeno na přechodnou dobu, a toto dítě je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost) (Dávky pěstounské péče [online]. 2012)

Za každé další dítě svěřené do péče osoby pečující se vždy o 4 000 Kč odměna pěstouna zvyšuje.

Pokud je osoba pečující nebo osoba v evidenci rodičem nebo prarodičem otce nebo matky svěřeného dítěte, náleží jí odměna pěstouna vždy, pokud pečuje alespoň o 3 děti nebo o alespoň 1 dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti. V ostatních případech (pečuje-li o 1 nebo 2 zdravé děti či děti v I. stupni závislosti), jí náleží odměna pěstouna pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na její sociální a majetkové poměry a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte (Dávky pěstounské péče [online]. 2012) .

Odměna pěstouna se považuje pro účely zákonů upravující pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na úrazové pojištění a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění daně z příjmů, za příjem ze závislé činnosti (Dávky pěstounské péče [online]. 2012).

Příspěvek při převzetí dítěte

Osoba pečující, která převzala dítě do pěstounské péče, má nárok na příspěvek při převzetí dítěte.

Výše příspěvku při převzetí dítěte činí (je zde zohledněn i věk dítěte):

- a. do 6 let, 8 000 Kč,
- b. od 6 let do 12 let, 9 000 Kč,
- c. od 12 let do 18 let, 10 000 Kč. (Dávky pěstounské péče [online]. 2012).

Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Na příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla má nárok **osoba pečující**, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, včetně zletilých nezaopatřených dětí, jež zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna. Výše příspěvku (na zakoupení motorového vozidla) činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Další podmínkou je, že osoba pečující nesmí motorové vozidlo používat k výdělečné činnosti. (Dávky pěstounské péče [online]. 2012).

3. Vzdělávání

Na začátku kapitoly uvádím definice několika důležitých pojmů, které se vztahují k tématu vzdělávání.

Ve Velkém sociologickém slovníku je vzdělávání definováno jako proces získávání poznatků, schopností a dovedností (Velký sociologický slovník, 1996).

Vzdělávání je jedním ze způsobů učení se, je organizovaný a institucionalizovaný. Vzdělávací aktivity jsou ohraničené (diskrétní) - mají svůj začátek a konec (Horník, 2007, s. 31). Pro úplný obraz ještě uvádím komplexní definici: „Vzdělávání představuje získávání a formování určité struktury všeobecných znalostí, dovedností a sociálních vlastností, které umožňují člověku fungovat ve společnosti a jsou nezbytným základem pro získání a rozvíjení speciálních pracovních schopností i dalších sociálních vlastností v procesu odborného vzdělávání a rozvoje lidí (Koubek, 2000, s. 319).“ Palán dodává, že vzdělávání je součást socializace, proces uvědomělého a cílevědomého zprostředkování a aktivního utváření a osvojování soustavy vědeckých a technických vědomostí, intelektuálních a praktických dovedností a lidských zkušeností, utváření morálních rysů a osobitých zájmů (Palán, 2002, s. 237).

Učení se je proces změny, který zahrnuje nové vědění i nové konání. Učíme se nejen organizovaně, ale i spontánně - aniž o tom třeba víme. Učení je pojem, který zahrnuje více než rozvoj a vzdělávání (Horník, 2007, s. 31). Jedná se o změnu v chování a to především vlivem praxe nebo získaných zkušeností (Armstron, 2007).

Horník (2007, s. 30) uvádí, že učení lze definovat jako rozvoj, který vede k přetrvávající a efektivní změně v duševní činnosti a konání. Učení tedy zahrnuje nejen vědění, ale i konání.

Je proto nutné znát, nakolik a z čeho jsme schopni si zprostředkované informace zapamatovat, proto v následující tabulce uvádím pyramidu učení od Hausera.

Tabulka 2 Pyramida učení (Hauser, 2007, s. 22)

10%	z toho co čteme
20%	z toho co slyšíme
30%	z toho co vidíme
50%	z toho co slyšíme a vidíme
70%	z toho co sami říkáme
90%	z toho co sami děláme

Učení je celoživotní proces, jehož jednotlivé fáze by se v ideálním případě měly u každého jedince navzájem prolínat. Učení neboli vzdělávání dělíme na formální a neformální vzdělávání a informální učení a to celé nazýváme celoživotní učení. Celoživotní učení předpokládá komplementaritu a prolínání následně uvedených forem učení v průběhu celého života, v podstatě vždy a všude (Strategie celoživotního učení ČR 2007).

3.1 Formy vzdělávání

Formální vzdělávání

Dle Palána z andragogického slovníku je formální vzdělávání definováno jako vzdělávání, které se realizuje ve vzdělávacích institucích, jejichž funkce, cíl, obsah, prostředky a způsoby hodnocení jsou definovány a legislativně vymezeny. Takovouto typickou vzdělávací institucí je škola. Formální vzdělávání zahrnuje na sebe navazující vzdělávací stupně a typy, které jsou určeny buď celé populaci (např. základní povinné vzdělání), nebo určitým skupinám (např. středoškolské a vysokoškolské vzdělání). Absolvování tohoto vzdělávání je zpravidla potvrzováno certifikátem. Jeho výsledkem je určitý stupeň vzdělání (Palán, [online]).

Neformální vzdělávání

Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém (formální vzdělávání vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem, např. vysvědčením, diplomem) a nevede k ucelenému školskému vzdělání. Jedná se o

organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné (*Neformální vzdělávání*, [online]).

Do neformálního vzdělávání zahrnujeme např.

- organizované volnočasové aktivity
- kurzy cizích jazyků
- počítačové kurzy
- řidičské kurzy
- rekvalifikační kurzy
- krátkodobá školení
- přednášky

Brander (2006) dodává, že charakteristickým rysem pro neformální vzdělávání je flexibilita, kdy konkrétní aktivity lze adaptovat na aktuální potřeby účastníků a také na prostředí, ve kterém probíhá.

Informální učení

Informální učení je proces získávání vědomostí, dovedností a kompetencí z každodenních činností či zkušeností osvojených např. v rodině, v práci nebo ve volném čase. Toto učení je neorganizované, zpravidla nesystematické a institucionálně nekoordinované na rozdíl od formálního či neformálního vzdělávání. Toto učení též zahrnuje sebevzdělávání. (Strategie celoživotního učení ČR, 2007)

Hlavním problémem sebevzdělávání je porovnání dosažených pokroků v učivu se stanoveným cílovým stavem. (Mužík, 2005, s. 112)

Beneš (2008, s. 55) popisuje tři významná pozitiva informálního učení:

- učení je více spojené s reálnými situacemi a problémy
- učení vychází ze zájmu jednotlivce
- učení vede k rozvoji osobnosti

3.2. Vzdělávání pěstounů

Být pěstounem je velmi zodpovědnou profesí. Stát se pěstounem ale není možné během formálního vzdělávání. Je to závažné rozhodnutí člověka, který se buď rozhodl sám (ti, co mají v péči cizí dítě), nebo mu život tuto možnost tzv. připravil nečekaně (starají se o příbuzné dítě). Nesprávná péče o dítě může pro něho znamenat nést si následky celý život, proto je dobře, že zákon pamatuje na povinné vzdělávání pěstounů, kteří již tuto péči poskytují (*Jak a proč by se pěstouni RPP měli dále vzdělávat?* [online]).

Příprava pěstouna v naší republice probíhá prolínáním neformálního vzdělávání a informálního učení.

Každý zájemce o to stát se pěstounem ještě před tím, než přijme dítě do své rodiny, absolvuje speciální školení a další vzdělávání, aby byl dobře připraven na náročnou práci s dětmi, které mají mnohdy velmi specifické potřeby.

Od 1. 1. 2013 podle novely o Sociálně právní ochraně dětí, má dále pěstoun povinnost zvyšovat své odborné znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o děti v rozsahu minimálně 24 hodin v období 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců (359/1999 Sb. [online]). Díky této novele rozšířily doprovázející organizace své nabídky vzdělávání.

Pěstouni mohou využít:

- Jednodenní semináře
- Víkendové pobyty
- Týdenní školení
- E – learningové kurzy
- Přednášky

Z nabídek doprovázejících organizací vyplývá, že hodně vzdělávacích seminářů probíhá formou odborných seminářů (neformální vzdělávání) a formou společného sdílení, na základě diskuze a předáváním osobních zkušeností s přijatým dítětem v pěstounské rodině (informální učení).

Děti přinášejí neustálý přísun podnětů, inspirace, zamyšlení a mnohdy také situací, se kterými si člověk nemusí hned vědět rady. Každodenní realitou pěstounů je stále se něco učit. Někteří pěstouni mají zájem o vzájemné setkávání, předávání zkušeností a získávání nových informací, které by třeba mohly pomoci vyřešit problém či alespoň porozumět chování dítěte (*Vzdělávání* [online]).

Celoživotní učení/vzdělávání - představuje zásadní koncepční změnu pojetí vzdělávání, změnu jeho organizačního principu, kdy všechny možnosti učení jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje přechod mezi vzděláváním a zaměstnáním a který umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života (Beneš, 2006).

4. Empirická část

Každá věda má svůj předmět, teorii a metodu práce.

- **Předmětem** zkoumání je sociální realita, tedy sociální jevy a procesy současné konkrétní společnosti
- **Teorie** je systematické tvrzení vysvětlující nějaký problém a umožňující za určitých podmínek předvídatí jevů. Pojem se užívá ve významu zobecněných výsledků empirického výzkumu nebo ve významu ověřované teorie.
- **Metodologie** je v podstatě teorií, souhrnem metod, které jsou zaměřeny k poznání skutečnosti a jejích změn. Metody se vyvíjely od počátku vzniku věd a vyvíjejí se doposud. Současná věda respektuje metodologický pluralismus, tj. paralelní koexistenci různých metod.
- **Metodika** je souhrn konkrétních technik (Čichovský, 2006)

4.1. Empirický výzkum

Empirický výzkum je jedním z prostředků, jak získat a zpracovat data (Schneider, 1993), je to cílevědomé, systematické a organizované získávání, zpracovávání a interpretace informací o sociální dimenzi objektivní reality (Nový, 2006, s. 252).

Dle Nového je empirický výzkum je základním zdrojem sociálních informací pro rozhodovací proces. Kerlinger uvádí, že výzkum lze charakterizovat jako systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přírodními jevy.

Metodologie každého empirického výzkumu je založena na několika předpokladech. Jsou jimi *objektivnost* (objektivní a nezaujatý přístup, odložení subjektivních pocitů), *složitost* (uznat, že sociální jevy a procesy jsou velmi složité, tudíž je nelze zjednodušovat), *vzájemná podmíněnost* (uvědomit si vnitřní a vnější vlivy, přímé či zprostředkované), *vnitřní rozpornost* (odhalit vnitřní stránku jevu a jejich vzájemné vztahy ovlivňující jejich vývoj), *dynamičnost jevu* (respekt proměnlivosti a změny ve vývoji jevu), *relativní autonomnost jevu* (zkoumané jevy jsou

součástí komplexu jevu, jehož podstatu musíme charakterizovat) (Čichovský, 2006, s.5).

4.2. Kvantitativní a kvalitativní výzkum

Empirický výzkum přináší nové, originální informace, které mohou mít kvalitativní nebo kvantitativní charakter. Staví na jednorázových nebo pravidelných sběrech dat, jejich analýze a interpretaci.

Chiulli (2009) uvádí, že kvantitativní analýza je nejčastěji používá v rozhodování. Ale průzkum nemůže zacházet s žádného individuálního tématu v detailu.

Před rozhodnutím, zda použít metodu kvalitativního či kvantitativního výzkumu je nutné zhodnotit veškerá kritéria obou typů výzkumu. Ta jsou popsána v následující tabulce.

Tabulka 3 Kvalitativní vs. kvantitativní výzkum (Kutnohorská 2009, s. 21)

Kvantitativní výzkum	Kvalitativní výzkum
„tvrdá“, „těžká“ věda	„měkká“, „lehká“ věda
zaměření – stručné, jasné	zaměření – komplexní, široké
usuzování – logické, deduktivní	usuzování – dialektické, induktivní
základ poznání – příčina a následek	základ poznání – smysl a objevování
ověřování teorie, hypotézy	vytváření teorie a hypotézy
kontrola	společná interpretace
používání techniky	používání komunikace a pozorování
základní element analýzy – čísla	základní element analýzy – slova, věty
statistická analýza	individuální interpretace
generalizace	jedinečnost

4.3. Etapy sociologického výzkumu

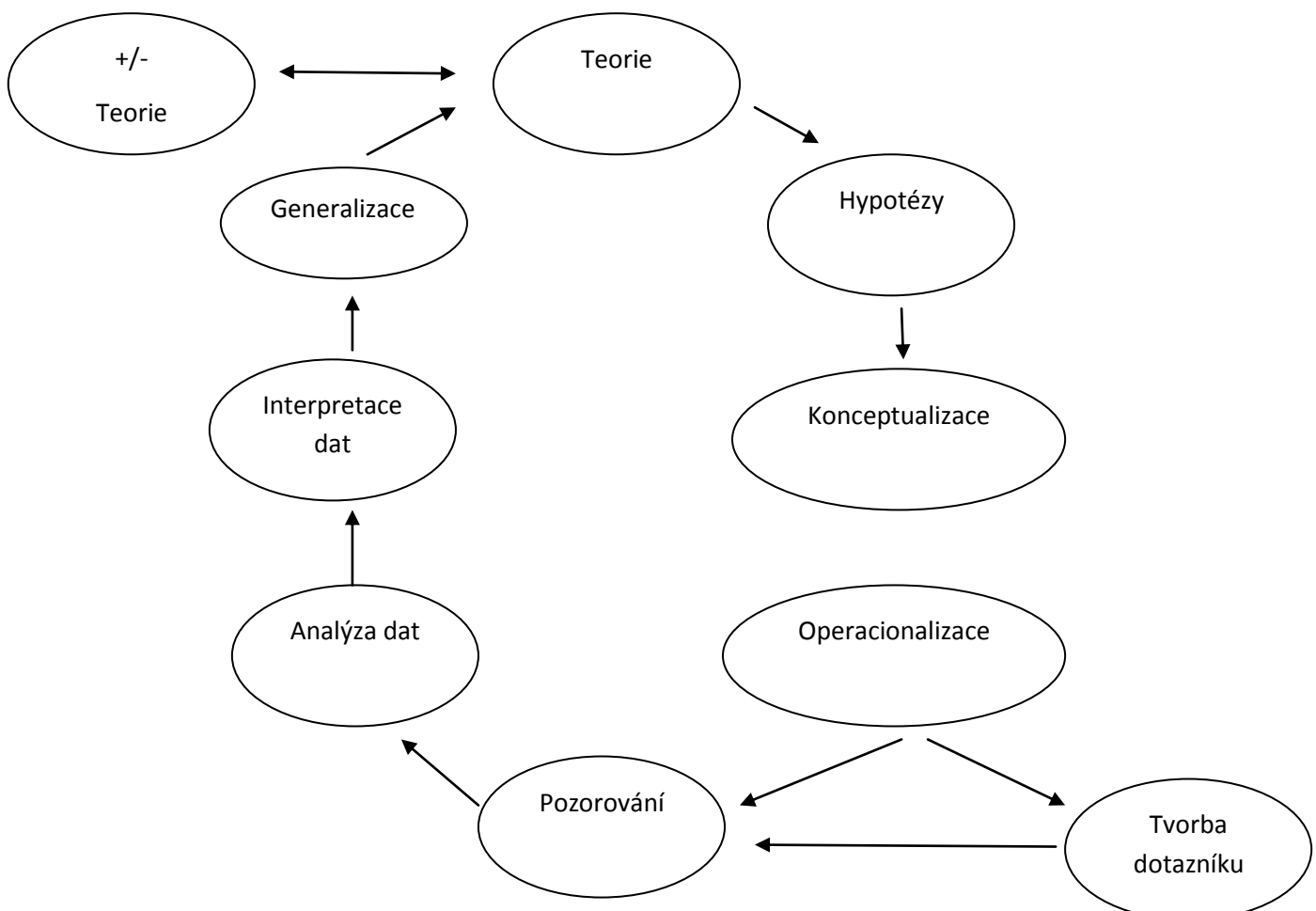
Sociologický výzkum obvykle bývá rozdělen do těchto etap:

1. Přípravná fáze – začíná zadáním výzkumu. Následuje studování problematiky. Tato etapa je v podstatě nejdůležitější a časově nejnáročnější, poněvadž na její kvalitě závisí úspěšnost celého šetření. U kvantitativně pojatých výzkumů je třeba formulovat hypotézy. Na konci přípravné fáze

bychom měli znát odpovědi na otázky KDO (složení výzkumného týmu)? CO (operacionalizace pojmů, přesné jednoznačné vymezení populace, vzorku a problému)? KDY (časový harmonogram)? KDE (přesné vymezení regionu, místa)? JAK (volba metod a technik)? PROČ (zdůvodnění výzkumu)? ZAČ (kalkulace veškerých nákladů)?

2. Terénní šetření – zajistit sběr informací od respondentů pomocí technik: dotazník, anketa, rozhovor, pozorování apod.
3. Statistické zpracování – uskutečňuje třídění odpovědí (prvního, druhého, třetího stupně) v relativních četnostech, zpracování kontingenčních tabulek, výpočet koeficientů pro testování hypotéz, atd.
4. Interpretace výsledků – představuje výzkumnou zprávu, která vzniká charakteristikou zkoumaného vzorku, pokračuje interpretací jednotlivých bloků otázek testujících dané hypotézy a je zakončený stručným shrnutím záměrů návrhy a doporučení, které by měly zlepšit stávající situaci.
5. Závěrečná etapa – vyplývá z ní předání výzkumné zprávy, její prezentace či obhajoba v diskusi a vyúčtování (Čichovský, 2006, s. 9).

Obrázek 2 Schéma sociologického empirického výzkumu v kvantitativní podobě (Hanzl, 2008)

5. Empirická část

V předchozích kapitolách své diplomové práce jsem se věnovala teoretickým východiskům pěstounské péče, kde jsem popsal stávající systém náhradní rodinné péče v České republice a zařazení pěstounské péče v tomto systému. Dále jsem se věnovala legislativnímu ukotvení pěstounské péče v českých zákonech a pěstounským dávkám.

Moje výzkumná část se dělí na dvě části, které spolu úzce souvisí. Zkoumala jsem téma vzdělávání pěstounů ze dvou pohledů, a to z pohledu doprovázejících organizací a z pohledu pěstounů.

5.1. Cíl šetření

Cílem šetření je na základě předem stanovených hypotéz zjistit, jak jsou klienti (pěstounské rodiny), kteří využívají nabídku služeb doprovázejících organizací v Královéhradeckém a Pardubickém kraji, spokojeni s nabídkou vzdělávání, které jim je nabízeno a zda vítají změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů. V šetření je dále zjišťováno, zda-li jim některé vzdělávací nabídky chybí, či naopak přebývají. Další otázkou je, jak by vypadalo pro náhradní rodiny ideální vzdělávání. Cílem šetření je tedy evaluace služeb doprovázejících organizací z pohledu organizací a samotných pěstounů a jejich ochota se vzdělávat. Stanovení hypotéz

V empirické části své diplomové práce, uvádím konkrétní hypotézy, které jsem si stanovila. V hypotézách vycházím z teoretické části práce.

Pro účely této práce bylo formulováno 7 hypotéz, které budou dále ověřovány. Hypotézy se buď podaří potvrdit, nebo dojde k jejich vyvrácení. V případě nepravdivosti hypotéz budu uvažovat o možných příčinách jejich negativních výsledků.

Hypotéza 1: Většina pěstounů, kteří mají v péči cizí (tzn. nepříbuzné) dítě vítá změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů.

Hypotéza bude ověřena otázkou č. 1 z dotazníku určeného pro pěstouny

Hypotéza 2: Většina pěstounů, kteří vítají změnu v povinnosti vzdělávání, mají středoškolské či vysokoškolské vzdělání.

Hypotéza bude ověřena otázkami č. 2 a č. 12 z dotazníku určeného pro pěstouny

Hypotéza 3: Většina pěstounů, kteří mají v péči příbuzné dítě, vnímají povinnost vzdělávat se jako nutné zlo.

Hypotéza bude ověřena otázkou č. 1 a č. 2 z dotazníku určeného pro pěstouny

Hypotéza 4: Pěstounům zpravidla vyhovuje vzdělávání v rámci prodlouženého víkendu.

Hypotéza bude ověřena otázkami č. 6, č. 7, č. 9 z dotazníku určeného pro pěstouny

Hypotéza bude ověřena otázkami č. 4, č. 5, č. 6 z dotazníku určeného pro vzdělávací organizace

Hypotéza 5: Pěstounům zpravidla vyhovuje vzdělávání na téma, které si mohou sami stanovit

Hypotéza bude ověřena otázkami č. 4 a č. 9 z dotazníku určeného pro pěstouny

Hypotéza 6: Doprovázející organizace většinou poskytují odpolední vzdělávání v časovém rozložení 4 x 6 (4 dny po 6 hodinách).

Hypotéza bude ověřena otázkami č. 4, č. 5, č. 6 z dotazníku určeného pro vzdělávací organizace

Hypotéza 7: Doprovázející organizace většinou volí téma vzdělávání podle vlastního uvážení (co si myslí, že pěstoun potřebuje)

Hypotéza bude ověřena otázkami č. 7, č. 10 z dotazníku určeného pro vzdělávací organizace

5.2 Sběr dat

Dotazníky byly v období březen – červen 2015 rozeslány 50 pěstounským rodinám využívající služby doprovázejících organizací. Návratnost dotazníků činila 58 %, tedy 29 dotazníků.

Zmapovala jsem nabídku doprovázejících organizací v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. Zajímalo mě, jakou mají nabídku povinného vzdělávání pro pěstouny a jaký typ vzdělávání vyhovuje pěstounům. V Královéhradeckém kraji je 15

organizací, které doprovázejí pěstounské rodiny a v Pardubickém kraji je takovýchto organizací 11. Všechny tyto organizace jsem oslovila a všechny byly ochotny mi poskytnout informace a vyplnit dotazník.

Jako metodu výzkumu jsem zvolila kvantitativní výzkum, tedy metodu standardizovaného vědeckého výzkumu popisující jevy pomocí proměnných neboli znaků. Dotazník byl utvořen na základě nastudování odborné literatury k problematice pěstounské péče.

Součástí dotazníku byl i průvodní dopis, který seznamoval s obsahem a cílem diplomové práce.

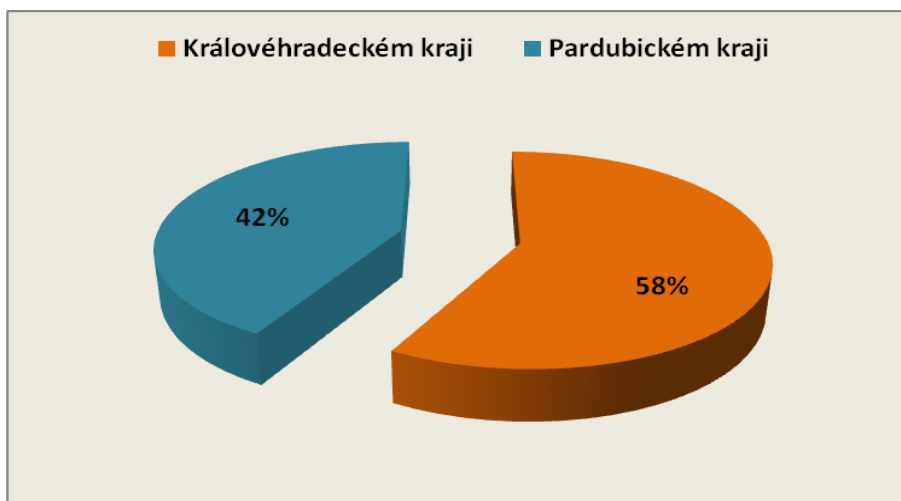
Dotazník byl po telefonické dohodě předán osobně, nebo mi byl nadiktován přes telefon či vyplněný pomocí e-mailu a zaslán zpět.

Pro analýzu a interpretaci dat bylo nutné zformovat z nasbíraných dat matici dat, kterou jsem tvořila prostřednictvím tabulkového procesoru Microsoft Excel. Tento procesor jsem zvolila pro jeho přehlednost a možnost převést data do takové formy, aby bylo možné interpretovat výsledky (tabulky, grafy).

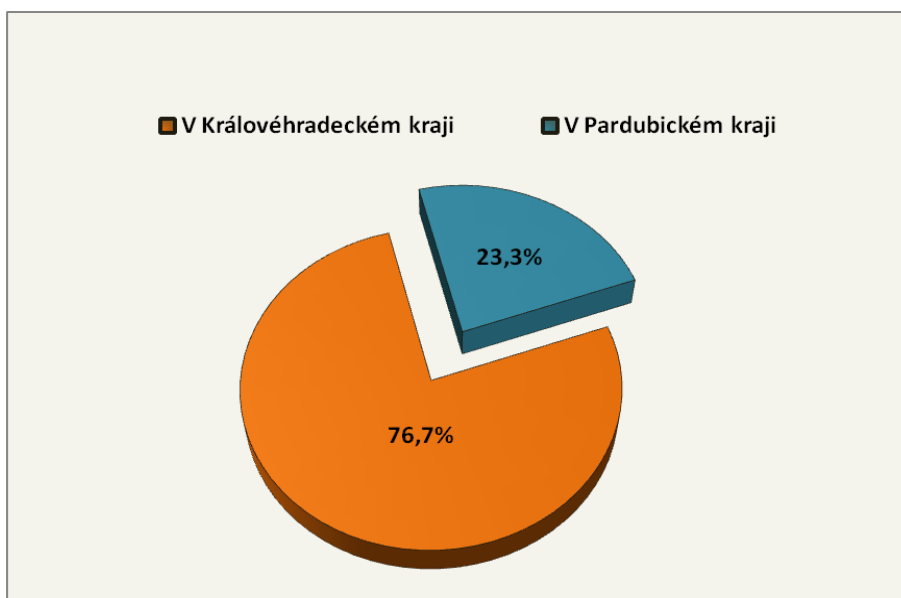
5.3. Složení respondentů

Jak již bylo zmíněno výše, výzkumu se účastnilo 26 doprovázejících organizací a návratnost dotazníků byla 100%. Z druhé skupiny dotazníků se účastnilo 50 pěstounských rodin a návratnost dotazníku byla 58% (tj. 29).

Z hlediska nasbíraných dat lze respondenty dělit podle sídla organizace nebo místa bydliště. 57,7% doprovázejících organizací sídlí v Královéhradeckém kraji a 42,3% v Pardubickém kraji. 72,4% pěstounských rodin má trvalé bydliště v Královéhradeckém kraji a 27,6% v Pardubickém kraji. Názorně to ukazují následující grafy č. 1 a 2.

Graf č. 1 – Rozložení dle sídla doprovázející organizace

Graf č. 2 – Rozložení respondentů dle místa trvalého pobytu

Dále je možné respondenty dělit z hlediska, zda mají v pěstounské péči příbuzné dítě či nepříbuzné. Většina respondentů má v péči příbuzné dítě (58,6%) a 41,4% respondentů si vzala z dětského domova „cizí dítě“ tzn. nepříbuzné. Celkový přehled v tabulce č. 4.

Tabulka 4 Přehled příbuzných a nepříbuzných dětí v náhradní rodině

Mám v pěstounské péči	Pěstouni	
	n_i	f_i (%)
Cizí dítě/děti	12	41,4%
Příbuzné dítě/děti	17	58,6%
Σ	29	100,0%

Dělení, které se přímo nabízí, je rozložení četností pěstounů dle pohlaví. Výzkumu se zúčastnilo 22 žen a 7 mužů. Toto pohlavní rozložení není pro následující výzkum podstatné (je pouze orientační), proto se tímto identifikátorem nebudu dále zabývat.

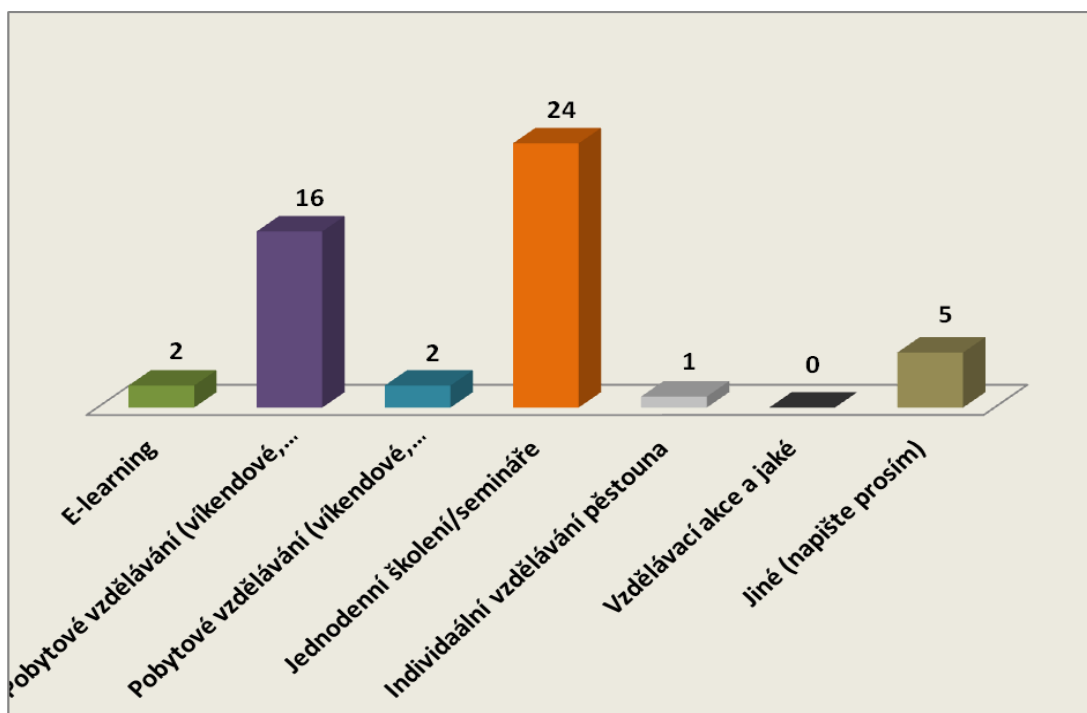
6. Prezentace výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření je dělené na dvě skupiny - na doprovázející organizace a na samotné pěstouny. Každá skupina vyplňovala jiný dotazník. Oba dotazníky jsou v přílohách diplomové práce. Jako první budu prezentovat získaná data od doprovázejících organizací.

Otázka č. 1. Jaký druh vzdělávání poskytujete?

V otázce č. 1 jsem se ptala, jaký druh vzdělání jednotlivé organizace poskytují. Jednalo se o celou škálu možností od E-learningu a individuálního vzdělávání pěstouna, které může absolvovat z pohodlí domova, přes jednodenní až po několikadenní pobyty.

Jak je z grafu č. 16 patrné, nejčastěji nabízené vzdělávání je jednodenní. Tuto odpověď označilo 24 doprovázejících organizací (tj.92,3%). Více jak polovina organizací (konkrétně 16, 61,5%) poskytuje pobytové vzdělávání v České republice. 5 organizací poskytuje i jiné vzdělávání, než bylo v nabídce, a to klubová setkání, víkendové vzdělávání pěstounů (pouze mužů) s dětmi, víkendové vzdělávání pěstunek s dětmi. 2 organizace poskytují e – learning a vzdělávací akce v zahraničí a 1 organizace poskytuje individuální vzdělávání pěstouna.

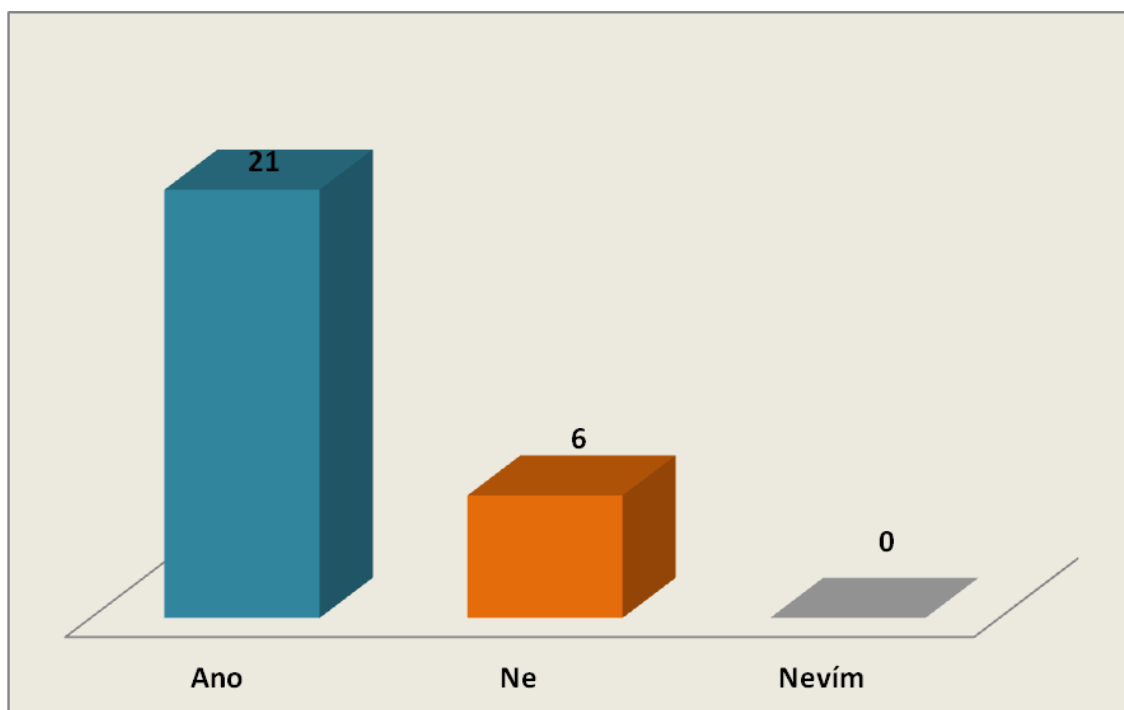

Graf č. 16 – Druh poskytovaného vzdělání doprovázející organizací

Otázka č. 2.

Tato otázka se zabývala důležitostí počtu osob při jednotlivých vzdělávacích akcích pro pořádající organizace.

Z níže uvedeného grafu č. 17 jednoznačně vyplývá důležitost počtu uchazečů na vzdělávání. Pro 80,8% doprovázejících organizací je velice důležitý počet uchazečů. 19,2% organizací označilo možnost b – není pro nás důležitý počet uchazečů. Poslední možnost „nevím“ neoznačila žádná organizace.

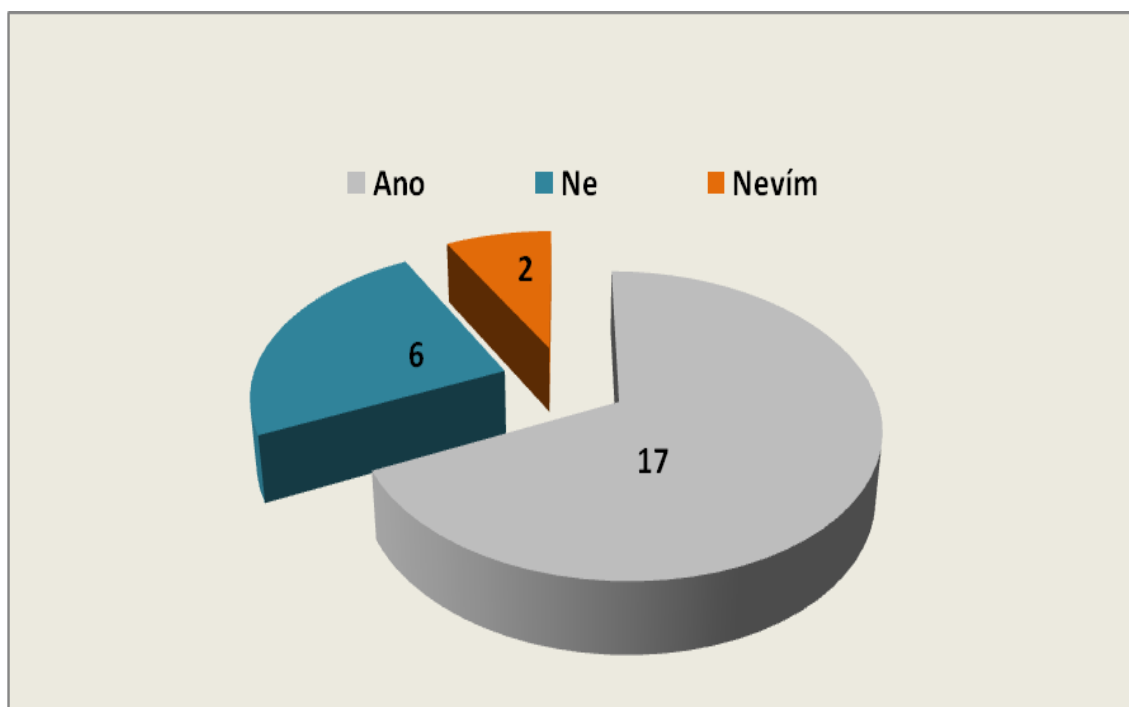

Graf č. 17 – Důležitost počtu pěstounů na vzdělávání

Otázka č. 3.

V této otázce doprovázející organizace vyjadřovaly svůj názor, zda je pro ně důležité rozložení vzdělávání během dne, jako je ráno, v poledne, večer.

Jak na grafu č. 18 můžeme vidět, pro 69,2% organizací je důležité časové rozložení během dne, proti tomu 23,1% organizací vyjádřilo nedůležitost časového rozložení a 7,7% odpovídajících organizací zvolilo možnost „nevím“. U této odpovědi se mohou pouze domnívat, že v doprovázející organizaci si tuto otázku ještě nikdy nekladli a tudíž o ní ani nepřemýšleli a nedokážou mi dát adekvátní odpověď. Jako další skrytá možnost za odpovědí nevím může být: je mi to jedno.

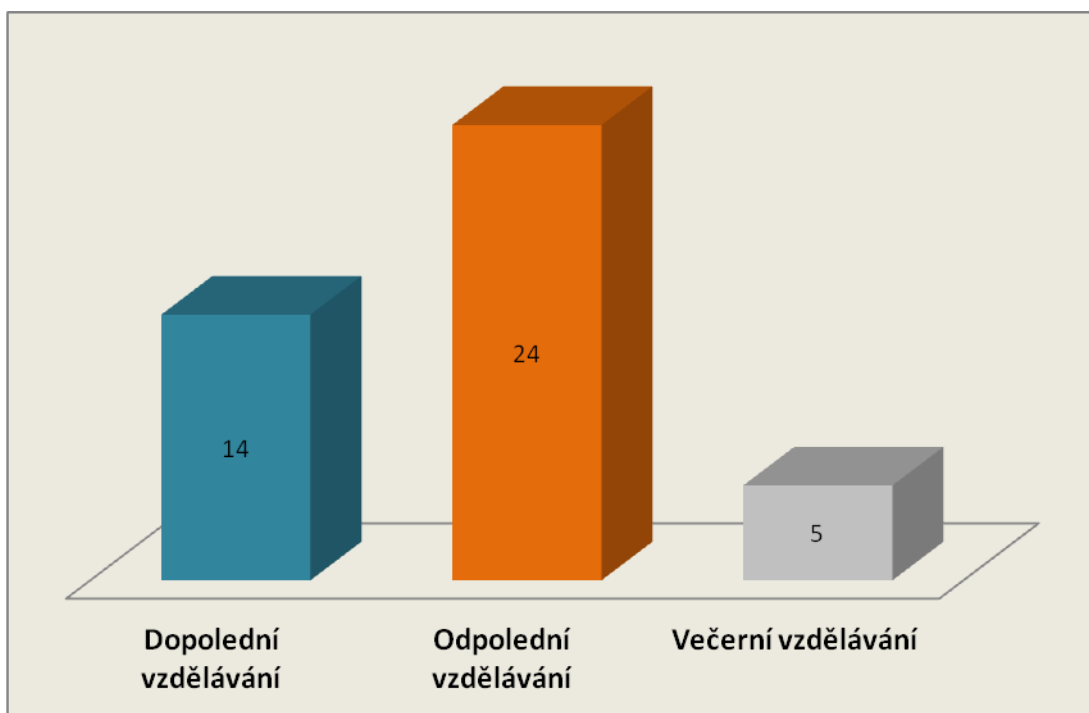

Graf č. 18 – Důležitost časového rozložení vzdělávání během dne

Otázka č. 4.

Otázka č. 4 poukazuje na typ poskytovaného vzdělávání doprovázejících organizací. Odpovědi znázorňuje graf č. 9.

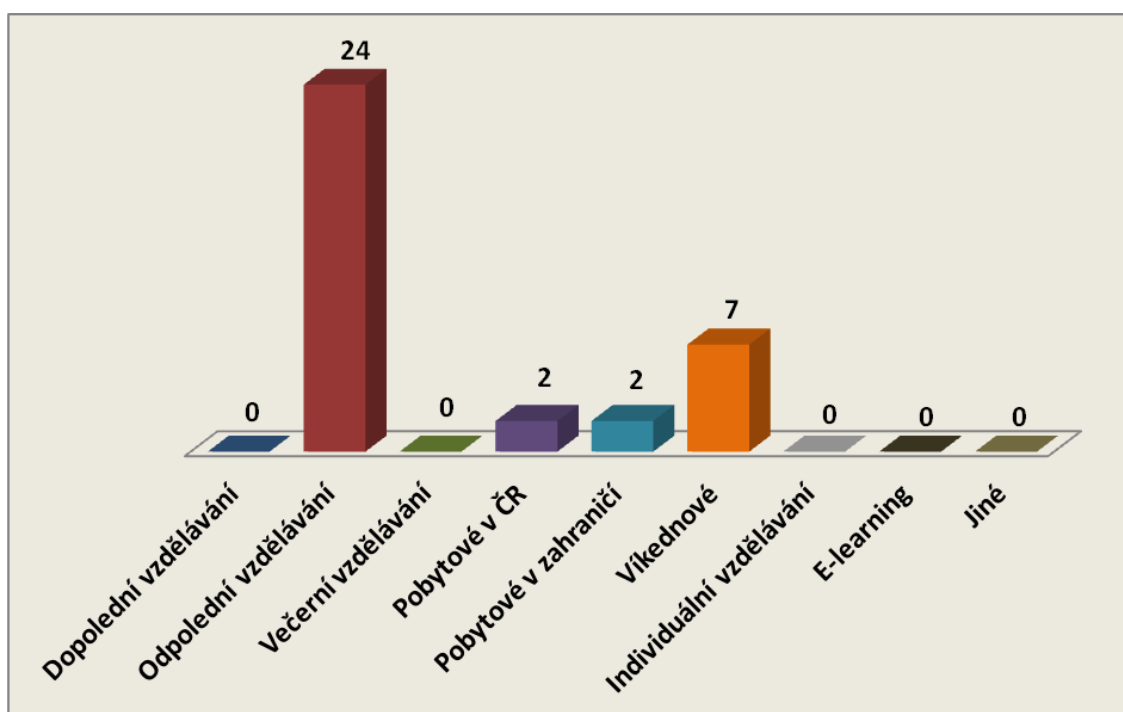
Z níže uvedeného grafu vyplývá, že nejčastěji nabízené, a to ve 24 (92,3%) doprovázejících organizacích, je odpolední vzdělávání. Večerní vzdělávání nabízí 5 organizací, to je 12%. Dopolední vzdělávání poskytuje 14 organizací, tzn. 32%.

Graf č. 9 – Rozložení doprovázejících organizací dle druhu poskytovaného vzdělávání

Otázka č. 5.

Tento dotaz zjišťoval, jaký typ vzdělávání je v dané doprovázející organizaci nejvyužívanější. Graf jednoznačně ukazuje, že více jak polovina (68,6%) doprovázejících organizací nejvíce využívá odpolední vzdělávání a 26,9% víkendové vzdělávání.

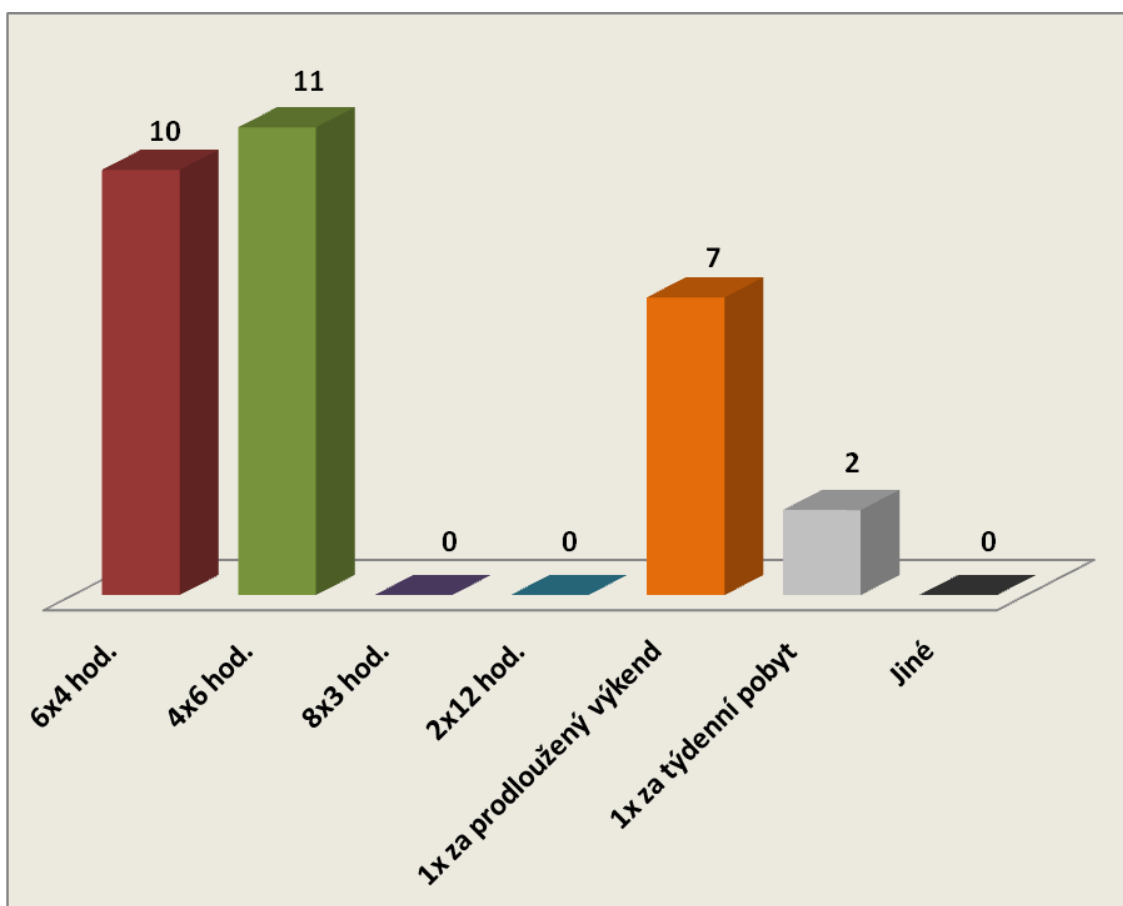
Graf č. 10 – Nejvyužívanější vzdělávání v organizacích

Otázka č. 6.

Šestá otázka zjišťovala názor doprovázejících organizací na ideální časové rozložení vzdělávání.

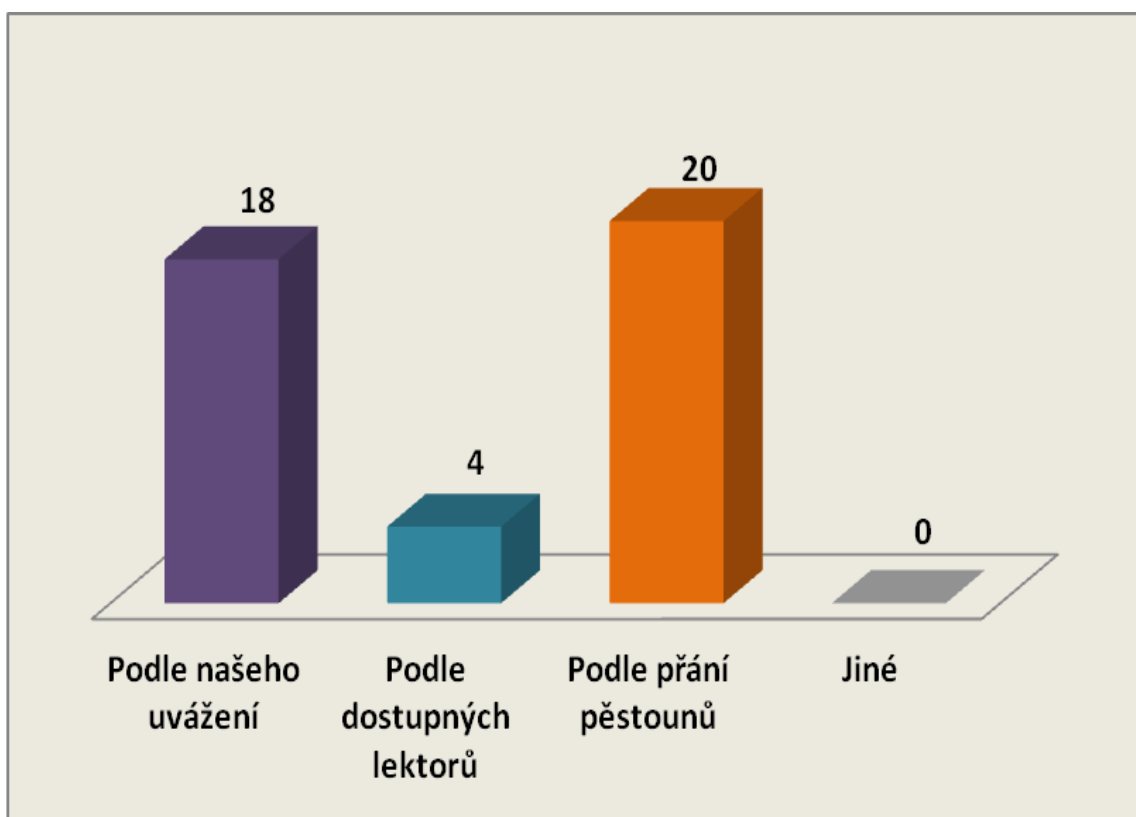
11 organizacím (36,7%) se jeví jako nejlepší vzdělávání 4 dny v roce po 6 hodinách a 10 organizacím (33%) možnost 6 dnů po 4 hodinách. 7 doprovázejících organizací (26,9%) se domnívá, že ideální vzdělávání by mělo probíhat 1x ročně v rámci prodlouženého víkendu a 2 organizace (7,8%) uvádí jako nejlepší možnost 1x ročně během týdenního pobytu.

Graf č. 11 - Ideální časového rozložení povinného vzdělávání dle doprovázejících organizací

Otázka č. 7.

Další otázka zjišťovala, dle čeho volí doprovázející organizace téma vzdělávání. Z grafu č. 14 vyplývá, že téměř polovina organizací (48%) bere ohled na přání pěstouna při volbě tématu vzdělávání. 43% organizací volí téma dle toho, co si myslí, že pěstoun potřebuje za vzdělání a 9% organizace volí téma dle dostupných „ověřených“ lektorů.

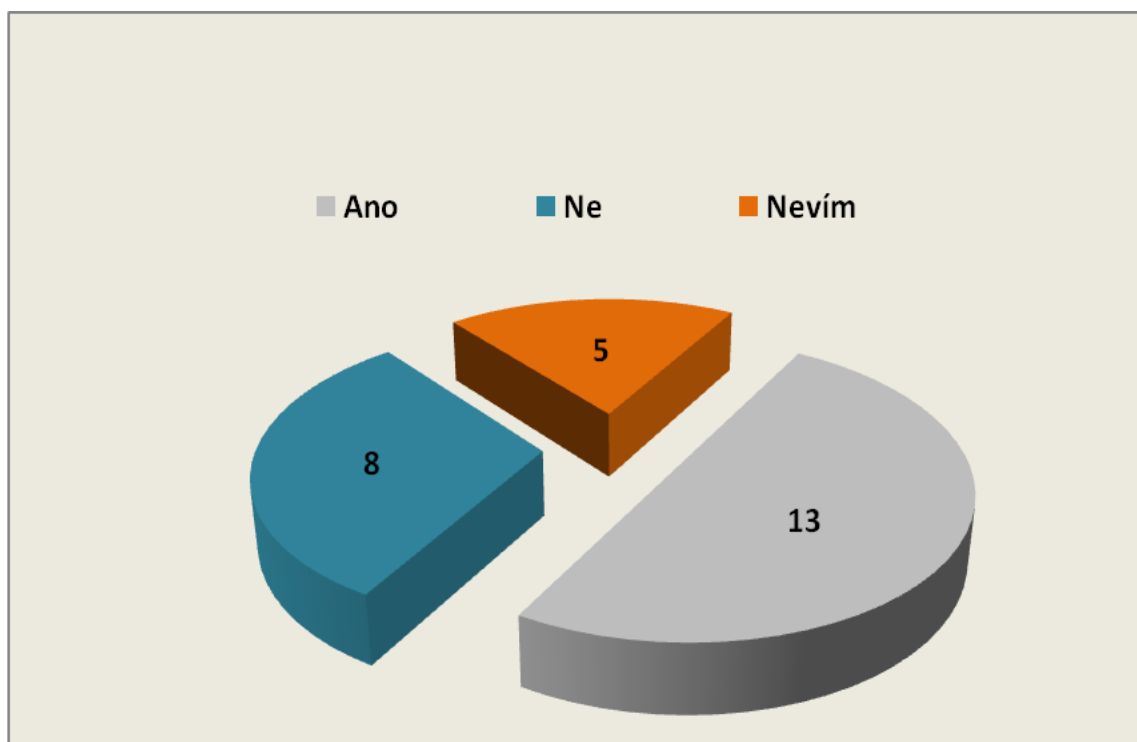

Graf č. 14 – Hodnoty ukazatelů pro volbu tématu vzdělávání

Otázka č. 8.

V této otázce doprovázející organizace odpovídaly, zda je pro ně důležité místo, na kterém vzdělávají pěstouny.

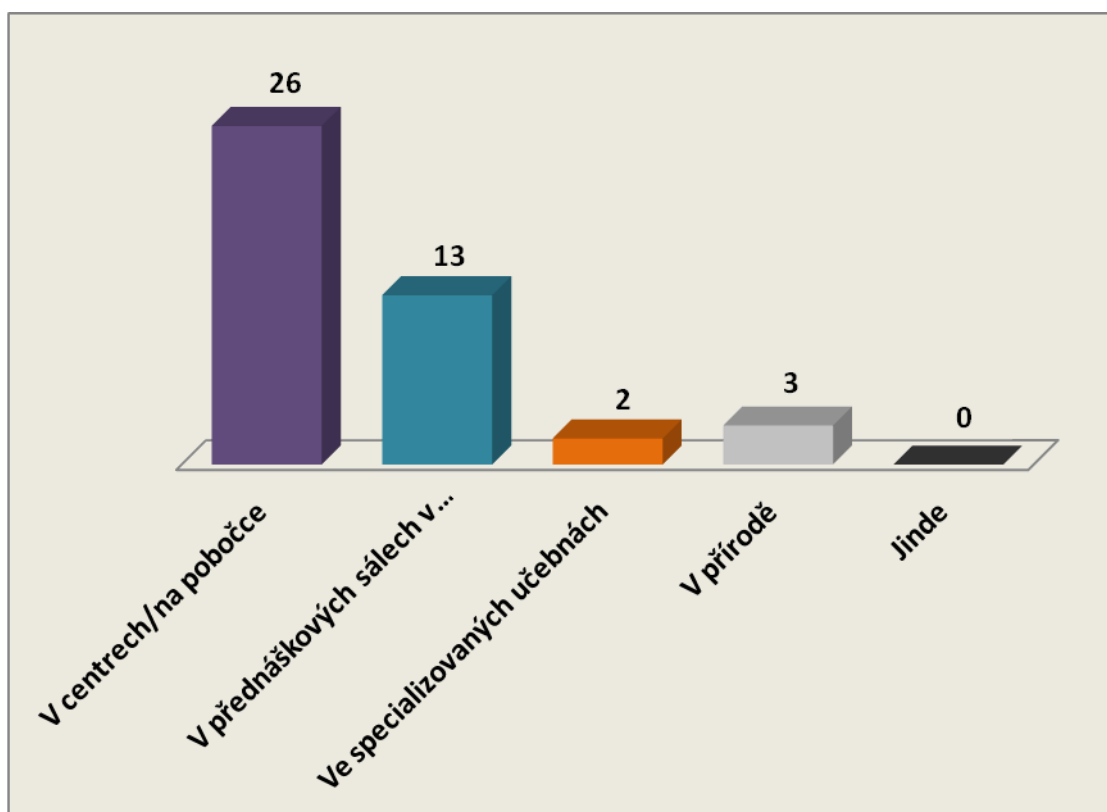
Jak je patrné z grafu č. 19, pro polovinu - 50% organizací je místo důležité. 30,8% uvedlo nedůležitost místa, na kterém vzdělávání probíhá a 19,2% odpovídajících organizací označilo názor „nevím“.

Graf č. 19 – Ukazatelé důležitosti místa vzdělávání

Otázka č. 9.

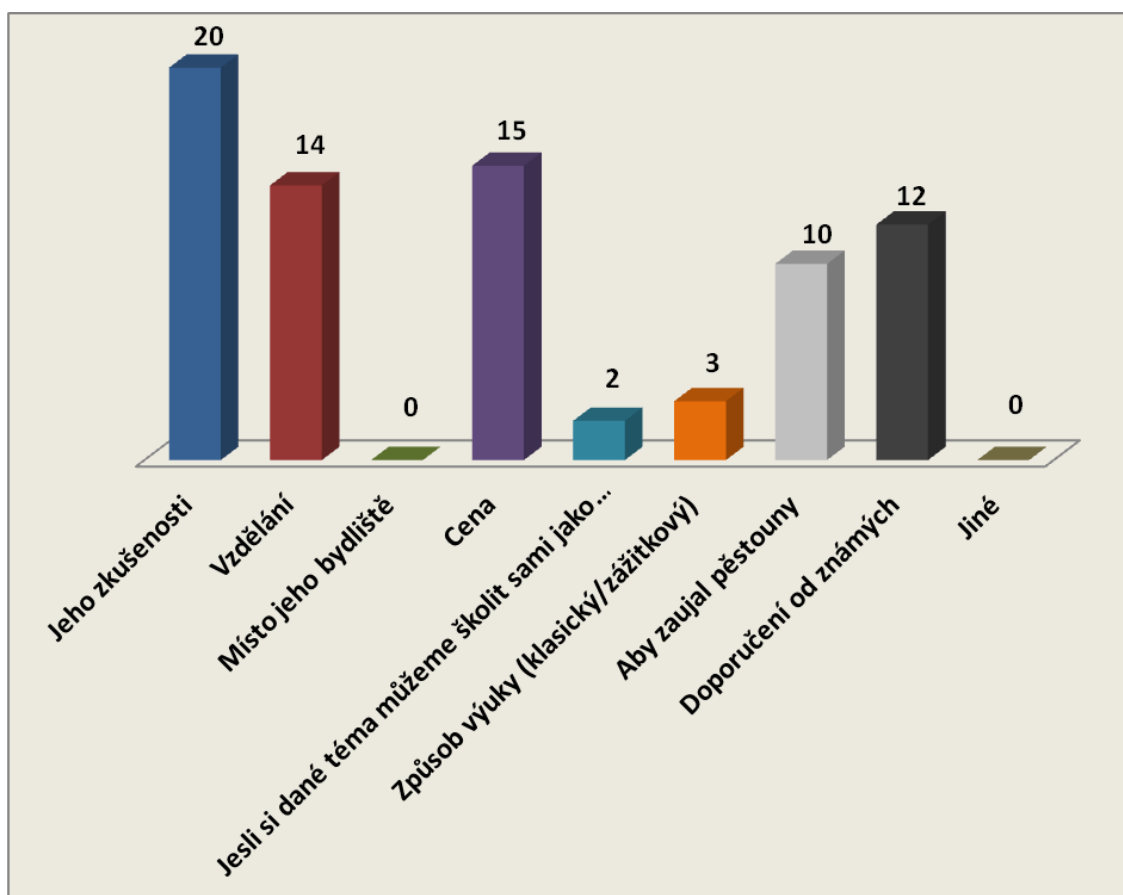
V této otázce měly doprovázející organizace odpovídat, kde realizují vzdělávání. Organizace mohly označit více možností. Všechny 100% organizací poskytuje vzdělávání na pobočce nebo ve svých centrech. Dále polovina (50%) z nich uvedla - v přednáškových sálech, v restauracích či hotelu. 11,54% organizací uskutečňuje vzdělávání v přírodě a pouhých 7,8% ve specializovaných učebnách.

Graf č. 20 – četnost míst realizovaných vzdělávání

Otázka č. 10.

Desátá otázka odhalovala důležité faktory, které hrají roli ve výběru lektora. Byla možnost označit více odpovědí. Nejdůležitější pro doprovázející organizace ve výběru lektora jsou jeho zkušenosti nebo vzdělání, celkem to uvedlo 20 (76,9%) organizací. Dalším důležitým měřítkem je cena, za kterou je vyučující ochoten přijet a udělat přednášku. Toto kritérium je podstatné pro 15 (57,7%) doprovázejících organizací. 12 (46,2%) organizací dají na doporučení známých, kteří s lektorem již dobré zkušenosti mají. 10 (36,5%) organizací zajímá, jak lektor pěstouny zaujme. 3 organizace kladou důraz na způsob výuky a 2 organizace přihlížejí k tomu, zda by mohli dané téma školit sami.

Graf č. 15 – Ukazatelé rozhodné pro výběr lektora

Otázka č. 11.

V poslední otázce dotazníku organizace uváděly kraj, kde jejich organizace sídlí. Pro konkrétní představu přikládám graf č. 1. 57,7% dotazovaných organizací pochází z Královéhradeckého kraje a menší část (42,3%) odpovídajících organizací má sídlo v Pardubickém kraji.

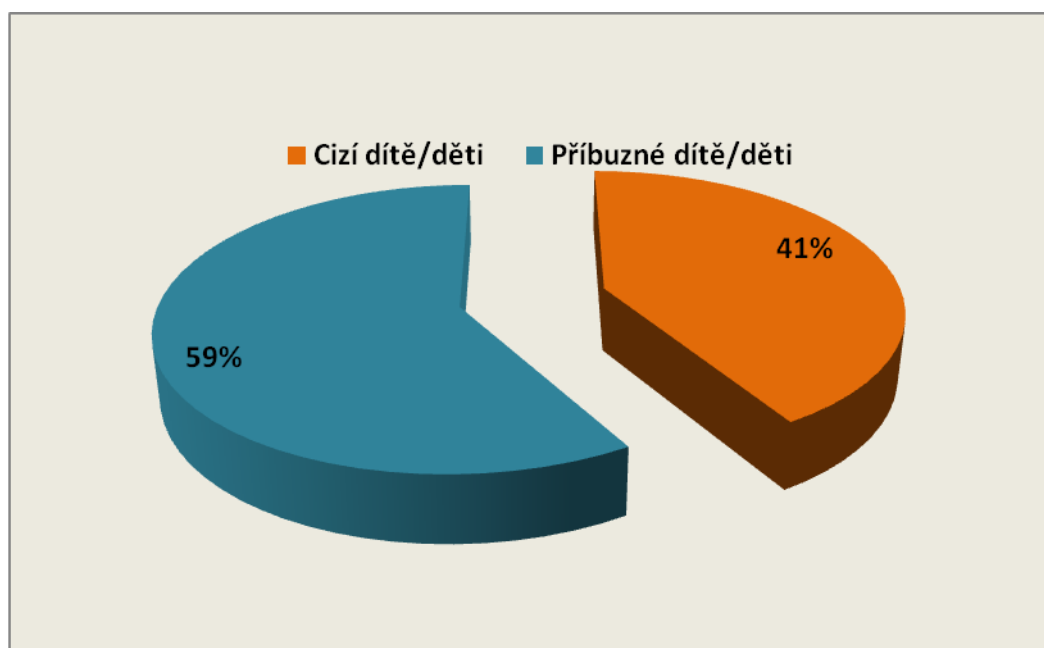
Graf č. 3 – Rozložení dle sídla doprovázející organizace

Nyní budu prezentovat získaná data od pěstounů. Do dotazníkového šetření se zapojilo 29 pěstounských rodin z Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Otázka č. 1.

První otázka z dotazníku určeného pro pěstouny zjišťovala, zda mají náhradní rodiče v péči příbuzné dítě (př. vnučku, vnuka, synovce, neteř) nebo cizí (nepříbuzné). Tato otázka je součástí první hypotézy.

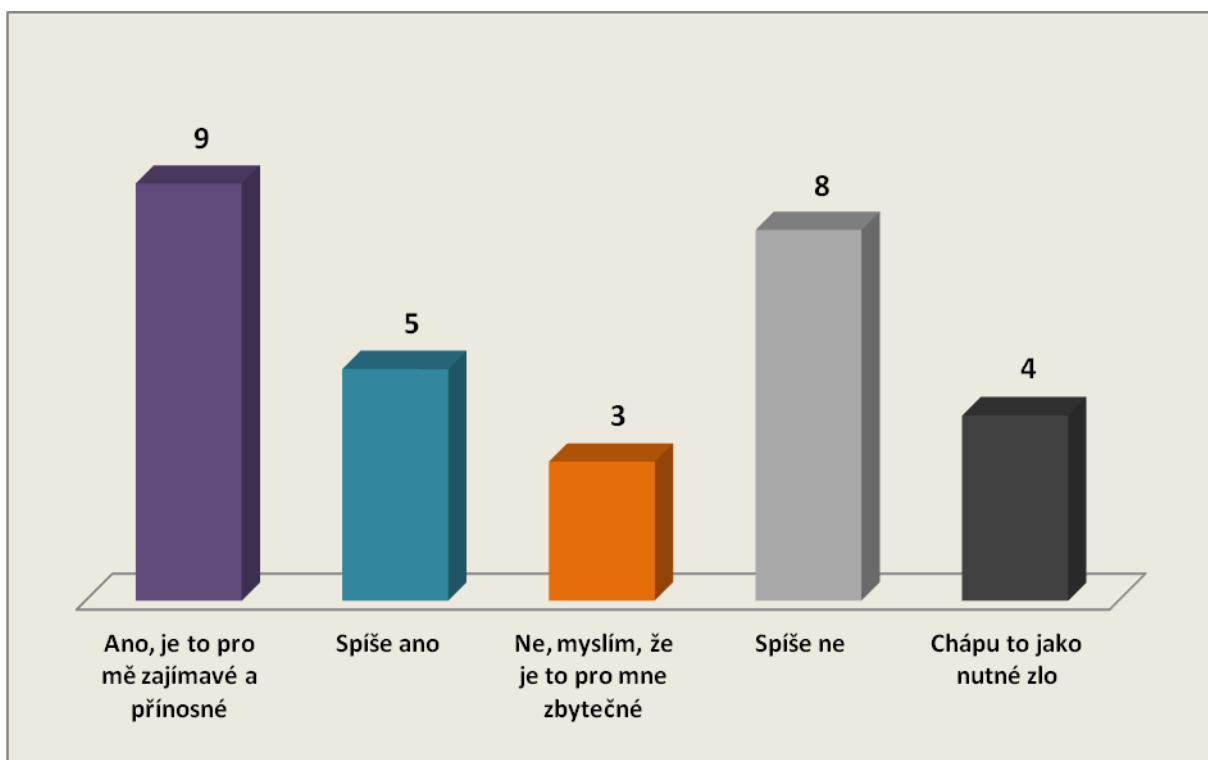
Graf č. 21 znázorňuje procentuální rozložení příbuzných a cizích dětí a to následovně: Většina 58,6% dotazovaných pěstounů má v pěstounské péči příbuzné dítě a 41,4% má v pěstounské péči cizí dítě.

Graf č. 21 – Rozložení příbuzných x cizích dětí v pěstounské péči

Otázka č. 2.

V této otázce respondenti vyjádřili názor, zda vítají změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů či nikoli. Nejvíce pěstounů (9, 31%) vítá změnu v povinnosti vzdělávání, 8 (27,6%) respondentů označilo variantu spíše ne, 5 (17,2%) náhradních rodičů volilo možnost spíše ano. 4 pěstouni (13,8%) chápou povinné vzdělávání jako nutné zlo a 3 dotazovaní si myslí, že pro ně povinné vzdělávání není užitečné. Vše je vyjádřené v grafu č. 22.

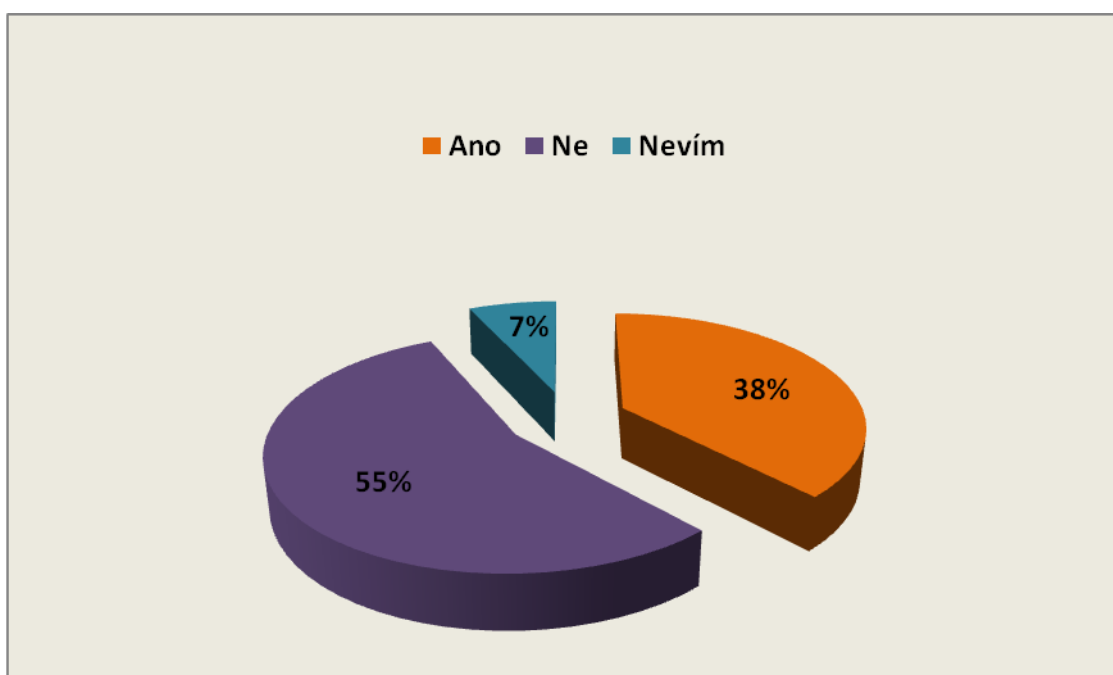

Graf č. 22 – Přijetí změny povinného vzdělávání respondenty

Otázka č. 3.

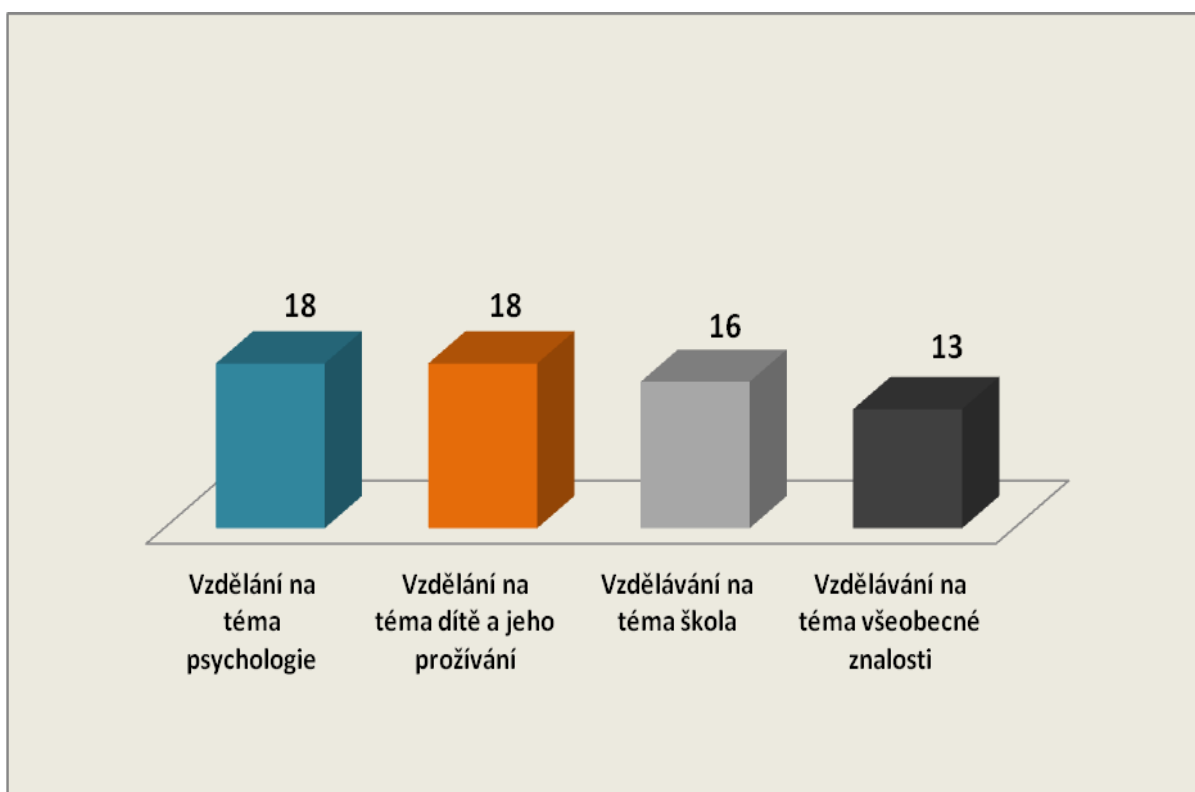
Další otázka zjišťovala, zda si respondenti myslí, že je potřeba se v oblasti pěstounské péče i nadále vzdělávat větší měrou než je povinné vzdělávání dané zákonem. Jak na grafu č. 23 můžeme vidět, ve vybraných odpovědích se respondenti neshodli. 16 respondentů (55,2%) je názoru: „Není potřeba vzdělávat se nad rámec povinného vzdělání, které nám ukládá zákon“. 11 (37,9%) dotazovaných naopak vnímá potřebu vzdělávat se i nad rámec povinného vzdělávání. 2 (6,9%) respondentů vyjádřilo neutrální postoj „nevím“.

Graf č. 23 – Ukazatelé potřeby vzdělávat se nad rámec povinnosti dané zákonem

Otázka č. 4.

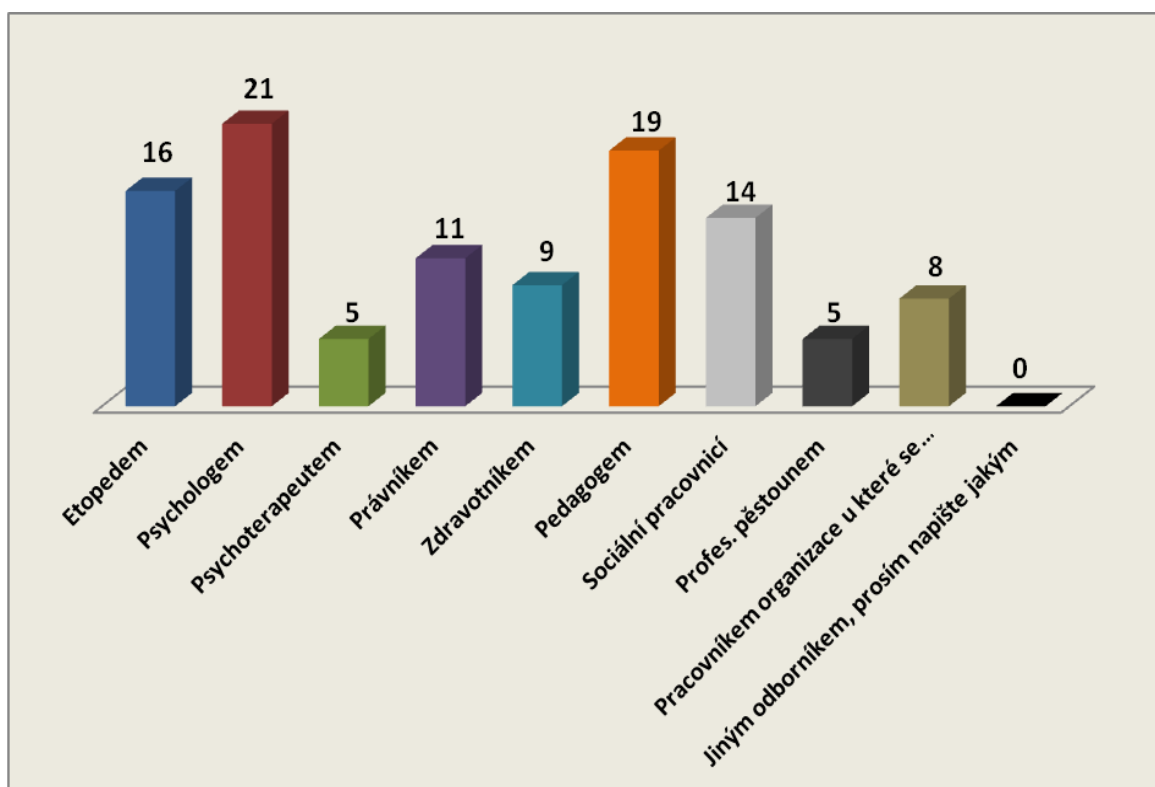
Čtvrtá otázka nám dala odpovědi na okruhy, kterým by se pěstouni ve svém vzdělávání chtěli věnovat. Největší zájem mají o vzdělání na téma psychologie a dítě a jeho prožívání, obě tyto varianty označilo 18 pěstounů (27,7%). 16 (24,6%) dotazujících zajímá vzdělávání na téma škola. Nejmenší zájem je o vzdělání se souhrnným názvem všeobecné znalosti, tuto variantu volilo 13 respondentů (20%).

Graf č. 24 – Zájem o konkrétní téma v povinném vzdělávání

Otázka č. 5.

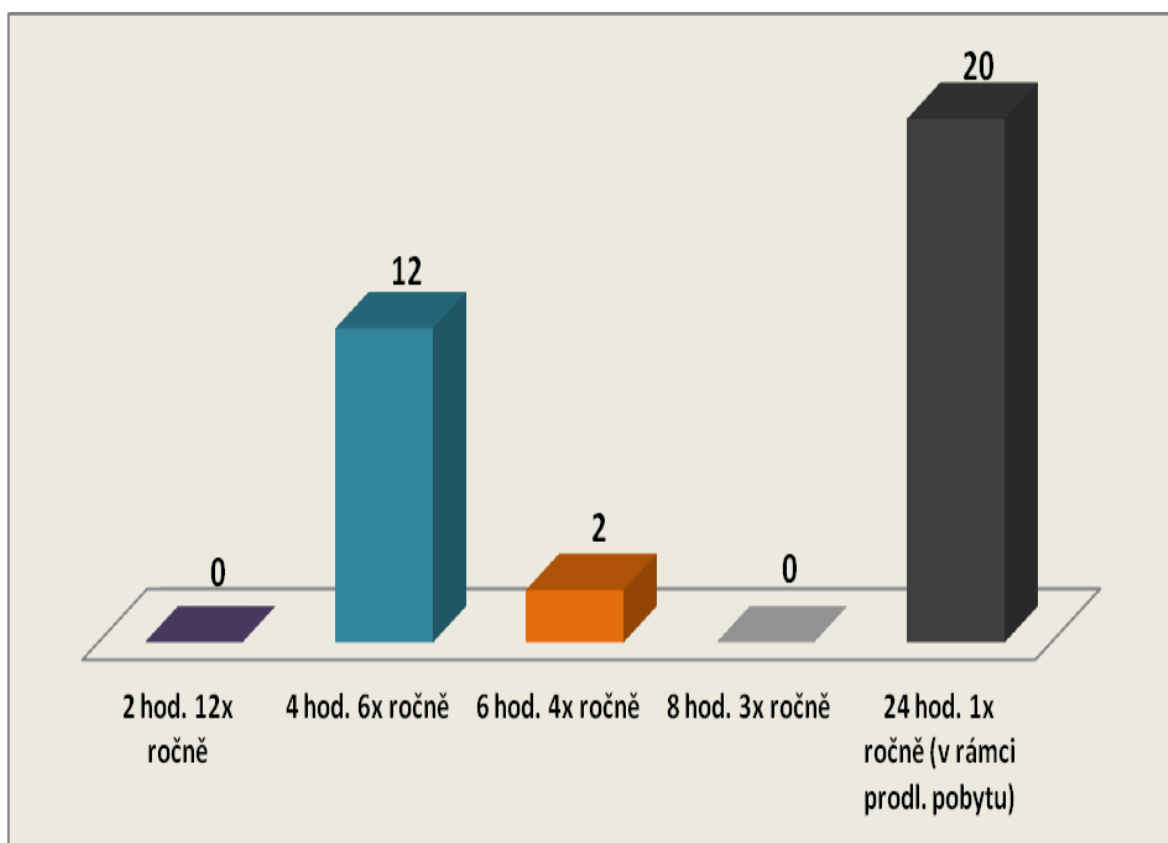
Tato otázka se ptala respondentů, s jakým odborníkem by uvítali povinné vzdělávání. V předchozí otázce pěstouni volili psychologické téma, a proto není překvapivý výsledek, že by nejvíce pěstounů - 19,4% chtělo, aby přednášející byl psycholog. Variantu s pedagogem označilo 17,6% dotazovaných. Rovných 13% respondentů chce, aby lektor byl sociální pracovník, další v pořadí je právník s 10,2% a zdravotník (8,3%). 7,4% dotazovaných důvěřuje pracovníkovi ve své organizaci. Shodný počet odpovědí (5) získali lektoři psychoterapeuti a profesionální pěstouni. Respondenti měli možnost napsat ještě jinou variantu, to ale nikdo nevyužil.

Graf č. 25 – Požadavek nejžádanějších odborníků na povinné vzdělávání

Otázka č. 6.

Tato otázka se respondentů ptala, jaká forma povinného vzdělávání by jim nejvíce vyhovovala. Většina dotazovaných pěstounů 58,8% by si ráda splnila povinné vzdělávání v rámci prodlouženého víkendu nebo pobytu, který by splňoval všech 24 hodin za 1 pobyt ročně. Další početnější skupina 35,3% se chce vzdělávat 6 x ročně po 4 hodinách. Malé procento - 5,9% účastníků průzkumu zvolilo variantu 4x ročně po 6 hodinách.

Graf č. 7 – Ideální časového rozložení povinného vzdělávání dle pěstounů

Otázka č. 7.

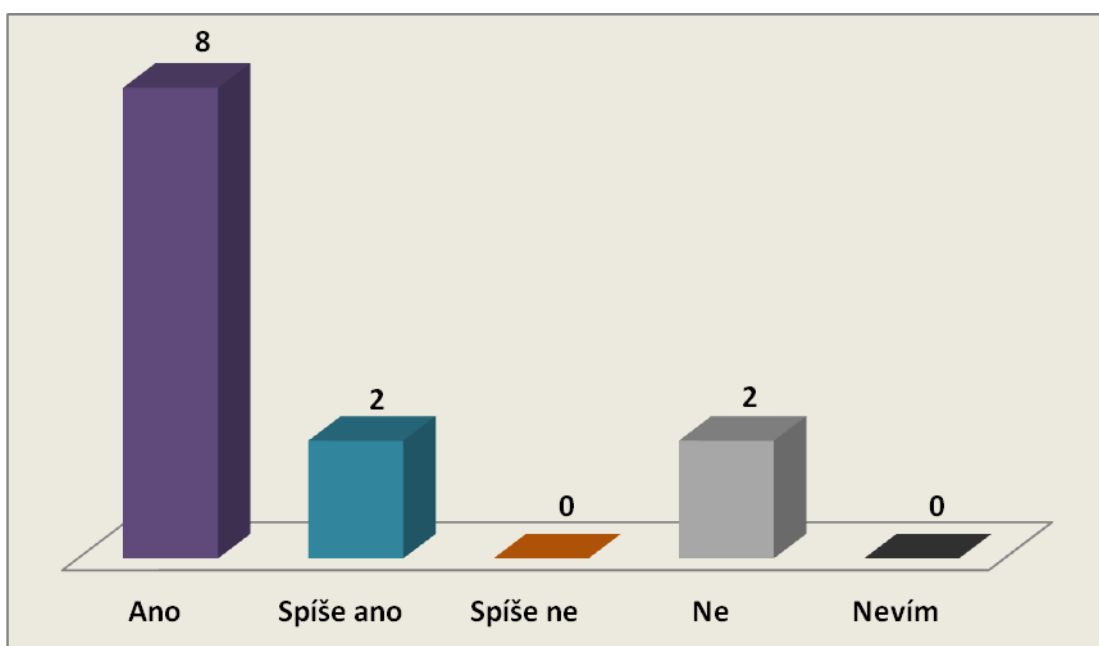
Další otázka poukazovala na vhodný den, kdy by si pěstouni přáli mít vzdělávání. Z devíti možností pěstouni označili pouze dvě. Mohu tedy tvrdit, že pěstouni se rozdělili do dvou početních skupin. Větší skupina 19 pěstounů (65,5%) pokud by si mohla vybrat, stanovila by si víkendy jako vzdělávací dny. Menší skupina 10 pěstounů (34,5%) by volila vzdělávání v jakýkoli všední den.

Graf č. 9 – Rozložení respondentů dle jejich představy o vzdělávacím dnu

Otázka č. 8.

Osmá otázka zjišťuje spokojenost pěstounů s nabídkou povinného vzdělávání v doprovázející organizaci, se kterou mají sepsanou dohodu. Z grafu č. 13 vyplývá, že 75,9% pěstounů je spokojených s nabídkou vzdělávání u doprovázející organizace, u které mají sepsanou dohodu. Konkrétně 41,4% respondentů jsou spíše spokojeni, 34,5% pěstounů jsou spokojeni s nabídkou vzdělávání. 13,8% náhradních rodičů spíše nejsou spokojeni a 3,4% respondentů vůbec nejsou spokojeni s nabídkou vzdělávání. Možnost nevím uvedlo 6,9% pěstounů.

Graf č. 13 – Hodnoty spokojenosti pěstounů se vzdělávací nabídkou doprovázející organizace

Otázka č. 9.

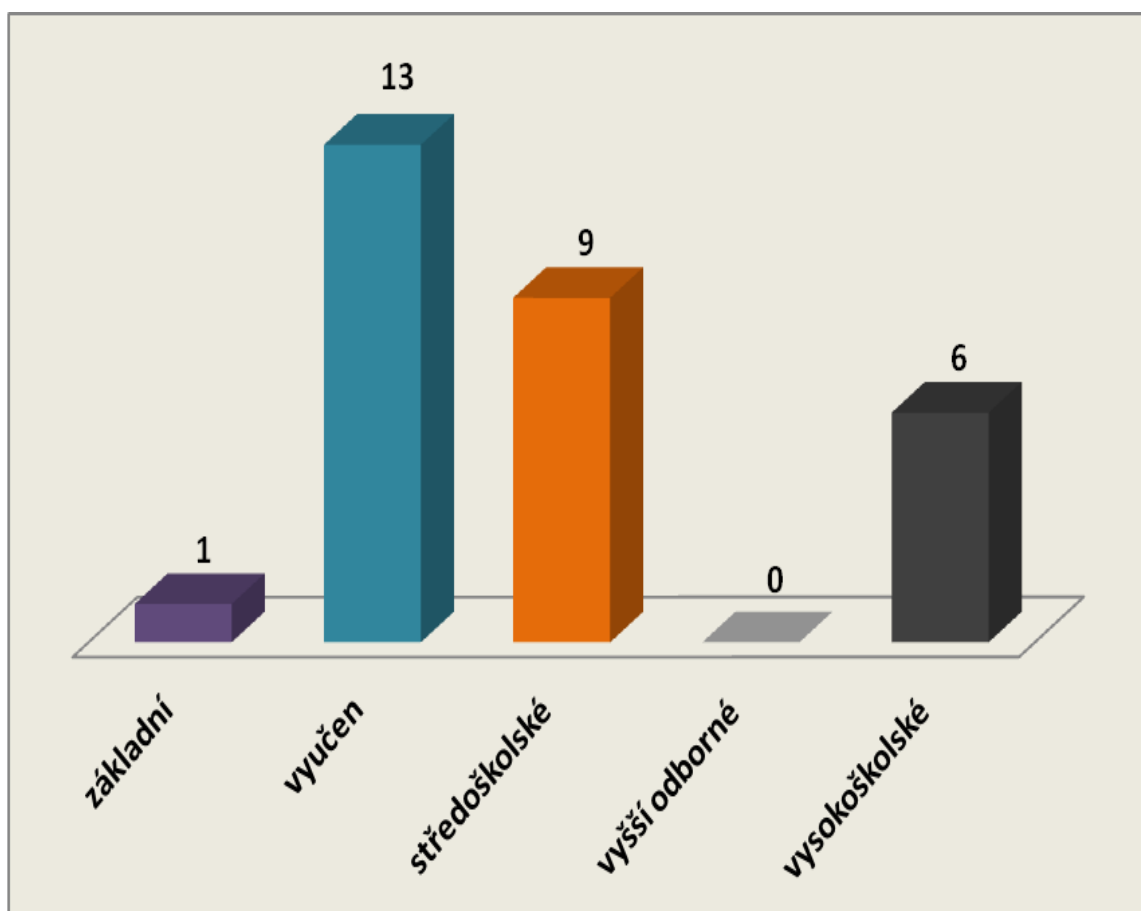
Tato otázka měla za úkol zjistit přání pěstounů, jak by mělo vypadat povinné vzdělávání, aby byli maximálně spokojeni.

Uvádím zde nejvíce se opakující přání:

- Možnost výběru zajímavého tématu
- Sdílení zkušeností s ostatními pěstouny
- Odpolední vzdělávání v místě bydliště – hlavně nedojíždět
- Pokud možno zrušit povinné vzdělávání nebo snížit počet hodin
- Kvalitní učitel – lektor, pěkné místo na pobytu a dobrý kolektiv „spolužáků
- Zajištění hlídání dětí
- Zážitková forma výuky
- Víkendové vzdělávání – přes týden jsem v zaměstnání
- Vzdělávání u moře
- Přítomnost klíčového pracovníka

Otázka č. 10.

Poslední otázka se týkala dosaženého vzdělání respondentů. 13 pěstounů (44,8%) sdělilo, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je střední odborné, 31% dotazovaných tj. 9 lidí má středoškolské vzdělání a 6 pěstounů tj. 20,7% má vystudovanou vysokou školu. Pouze jeden pěstoun má základní vzdělání.

Graf č. 26 – Vzdělání respondentů

7. Testování hypotéz

Hypotézy jsem rozdělila do tří bloků. V každém bloku je několik hypotéz, které spolu souvisejí.

Do prvního bloku jsem spojila 1., 2. a 3. hypotézu, které mají společné téma - ochota a vstřícnost při vzdělávání pěstounů a závislost výsledků na nejvyšším dosaženém vzdělání pěstounů a na tom, zda mají v pěstounské péči cizí nebo příbuzné dítě/děti.

Vyhodnocovat a porovnávat budu všechny tři hypotézy najednou, protože jsou spolu provázány.

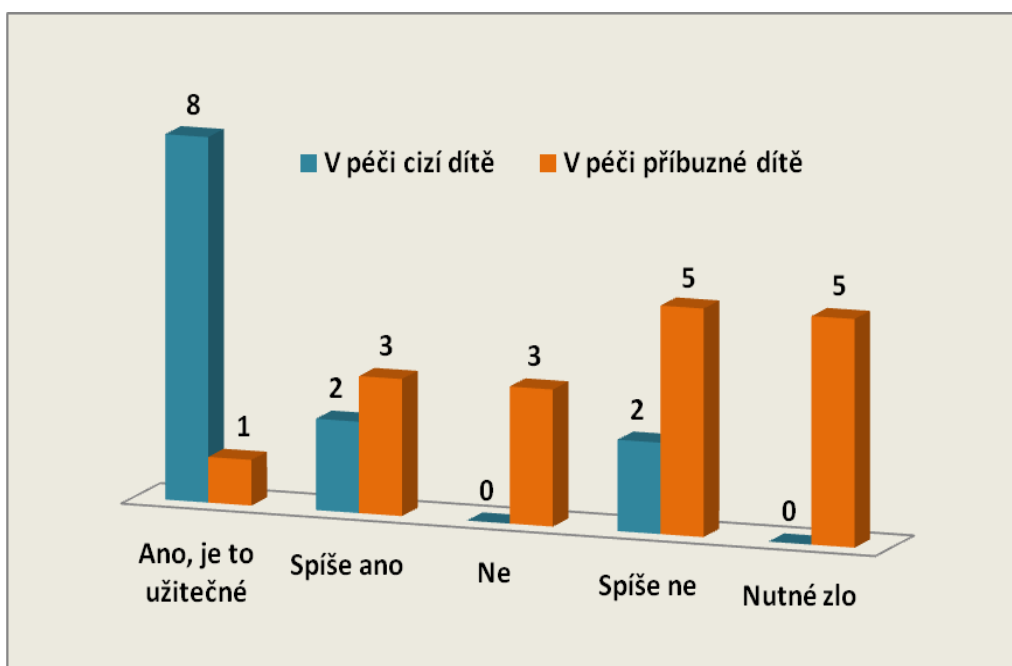
Nejprve se budu věnovat pěstounům, kteří mají v pěstounské péči cizí (tzn. nepříbuzné) dítě. Z celkového počtu respondentů 29 má v péči cizí dítě 12 rodin, to je 41,4 %. Nejpočetnější skupina, z kategorie „mám v péči cizí dítě“, vyjádřila názor: vítám změnu ve vzdělávání pěstounů a to v počtu 8 z celkového počtu 12. Dva respondenti uvedli také kladnou odpověď, a to spíše ano. Celkově se kladně k povinnosti vzdělávat se vyjádřilo celkem 83,3% respondentů, kteří si vzali do péče nepříbuzné dítě.

Domnívám se, že kladný ohlas má tato povinnost proto, že lidé, kteří se stali pěstouny, si svůj životní krok dobře rozmysleli, dlouhodobě na této možnosti pracovali a společně s odborníky na takto závažný krok a životní změnu byli připravováni spolu s celou rodinou. Byla to jejich svobodná volba stát se pěstounem.

Naproti tomu lidé, kteří se stali pěstouny příbuzných dětí, k tomu byli nuceni okolnostmi, museli se rozhodnout mnohdy rychle a v nelehké životní situaci. Svou roli pěstounů si svobodně nevybrali a o své příbuzné děti se starají jen proto, že jejich rodiče – tedy také jejich příbuzní, se o ně nemohou nebo nechtějí starat. Do jejich života je tedy stát se pěstounem zásah, s kterým mnohdy ani nepočítali. Musí se s tím vyrovnávat a povinnost vzdělávání nechápou jako pomoc, ale jako další zásah do jejich života. Tomu odpovídají celkové výsledky uváděné v tabulce 4, kdy kladně tuto povinnost hodnotí pouze 4 pěstouni (23,6%) a záporně 13 osob (76,4%).

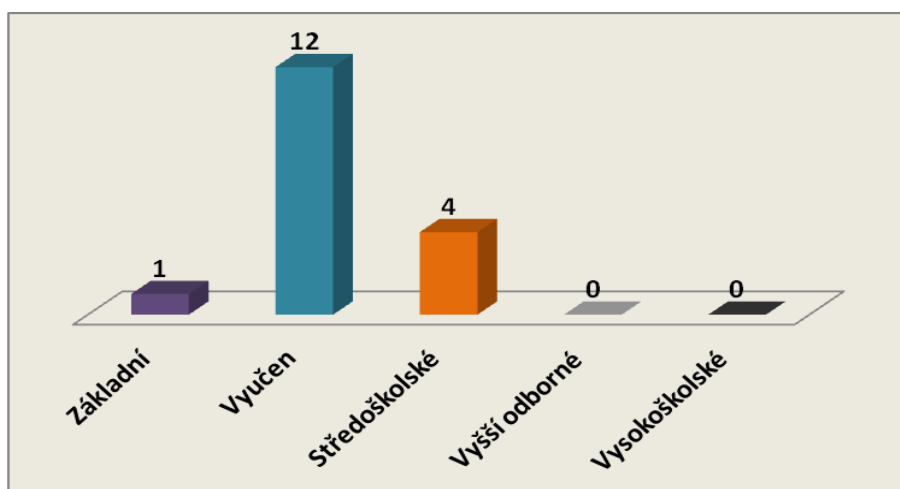
Tabulka 5 – Vítáte změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů?

Odpověď	V péči cizí dítě		V péči příbuzné dítě	
	n _i	f _i (%)	n _i	f _i (%)
Ano, je to užitečné	8	66,7%	1	5,9%
Spíše ano	2	16,7%	3	17,6%
Ne	0	0,0%	3	17,6%
Spíše ne	2	16,7%	5	29,4%
Nutné zlo	0	0,0%	5	29,4%
Σ	12	100,0%	17	100,0%

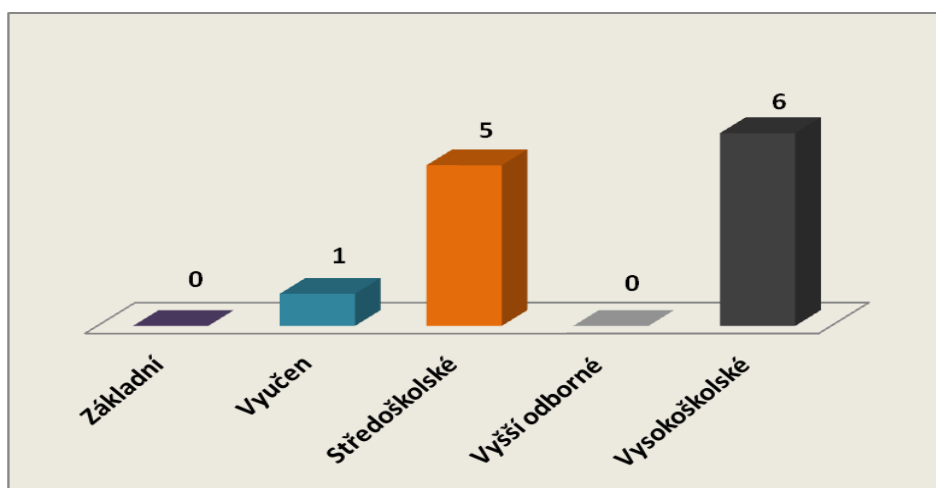

Graf č. 3 - Vítáte změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů?

Myslím si, že na ochotu se celý život vzdělávat, má vliv celá řada faktorů od osobnostních rysů, inteligence, zdravotního stavu až po způsob života jedince. Ukazuje se a moje práce to též dokládá, že jedním z rozhodujících faktorů je i nejvyšší dosažené vzdělání. Čím je vzdělání vyšší, respondent má větší ochotu se vzdělávat, bere to jako součást života. S radostí se rozvíjí a prohlubuje své znalosti, dovednosti a kompetence v oblastech, které mu jsou blízké. To koresponduje i s výše popsányi skutečnostmi, o svobodném rozhodnutí stát se pěstounem.

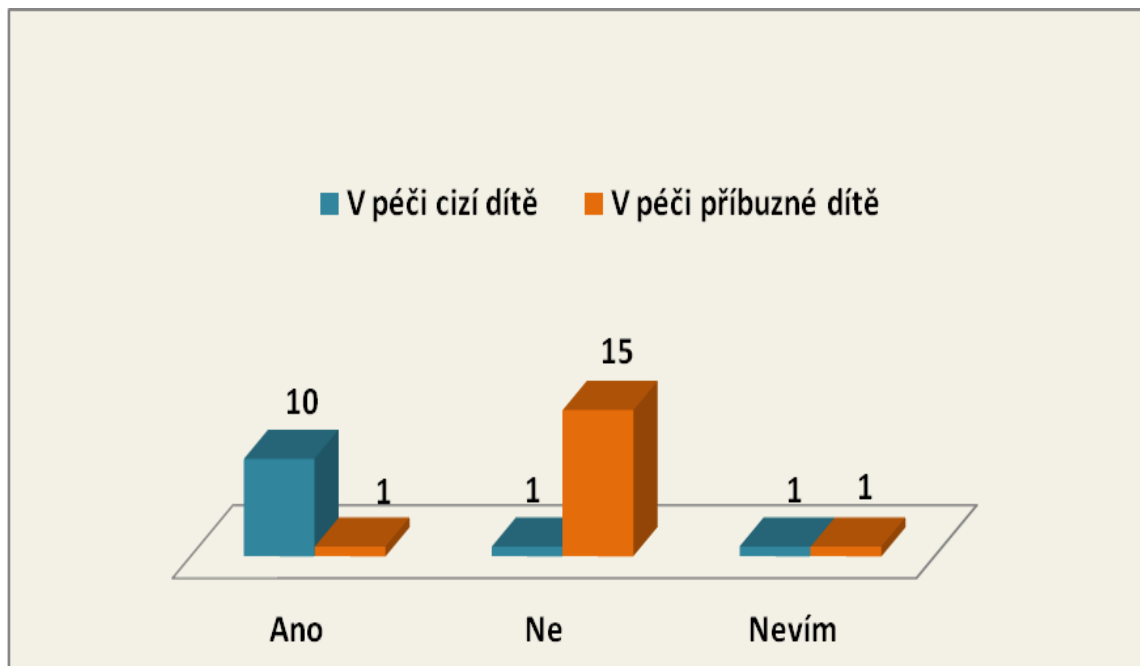

Graf č. 6 - Rozložení relativních četností rodin na základě nejvyššího dosaženého vzdělání (v kategorii „mám v péči příbuzné dítě“)

Graf č. 4 - Rozložení relativních četností rodin na základě jejich nejvyššího dosaženého vzdělání (v kategorii „mám v péči cizí dítě“)

Z uvedených grafů vyplývá, že je v obou skupinách odlišná vzdělanostní struktura, která se spolupodílí na zjištěných výsledcích, kdy můžu konstatovat, že pěstouni, kteří přijímají cizí dítě nebo děti do vlastní rodiny, jsou typickými pěstounskými rodinami, které se rády vzdělávají a myslí si, že je to pro ně užitečné. Rodiny, které mají v péči příbuzné děti, mají průměrně nižší vzdělání a také nižší ochotu se dále vzdělávat.

Graf č. 5 - Rozložení relativních četností rodin podle důležitosti vzdělávat se nad rámec povinného vzdělávání daného zákonem

Dalším blokem hypotéz jsou otázky, týkající se témat a časového rozložení vzdělávání.

Praxe ukázala, že témata jsou pro kladné hodnocení vzdělávání pěstouny velmi důležitá. Obecně lze říci, že člověk se rád naučí to, co mu pomůže v jeho dalším životě, kdy nově nabyté poznatky, zkušenosti a dovednosti mu zkvalitní prožívání a rodinnou atmosféru.

Pro pěstouny je důležitý i časový rámec vzdělávání, neboť v dnešní hektické době musí vzdělávání zařadit do svého plánu.

Otázka času rozdělila respondenty na dvě hlavní části. A to na respondenty, kteří si přejí být vzdělávání po menších časových úsecích, víckrát za rok a na ty respondenty, kteří jsou zastánci „jednorázového“ vzdělávání v rámci prodlouženého pobytu.

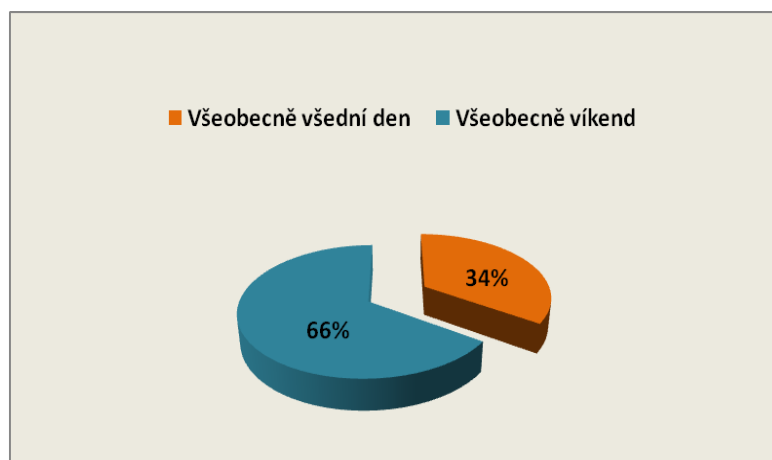
Pěstouni nejčastěji volili možnost vzdělávat se jedenkrát za rok v rámci prodlouženého pobytu (do této kategorie spadají prodloužené víkendy a týdenní pobyty). Na druhém místě byla zvolena možnost vzdělávat se šestkrát ročně po čtyřech hodinách. Relativně málo byla volena možnost šest vzdělávacích hodin po čtyřech dnech.

Pěstouni v 66% uvedli potřebu vzdělávat se o víkendu, menší část (34%) uvedli potřebu vzdělávat se všeobecně ve všední den. O konkrétní vzdělávací den nikdo neprojevil zájem.

Tyto poznatky chápu tak, že některým pěstounům vyhovuje odjet s celou rodinou na víkend nebo celý týden na vzdělávací pobyt, kde si pěstoun plní svou povinnost vzdělání v době, kdy se o jeho děti starají animátoři a on má čas na své vzdělání.

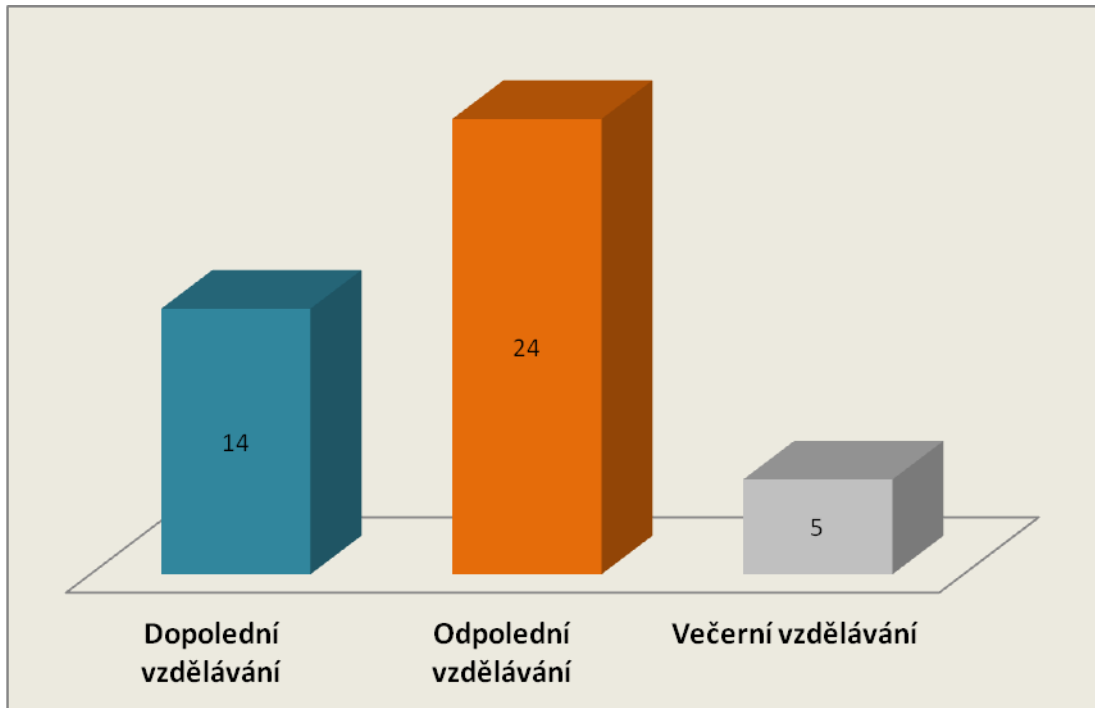
Jiným pěstounům vyhovují kratší časové úseky, kdy se dokážou na vzdělávání soustředit a čas si najdou některý všední den odpoledne.

Myslím si, že delší časový úsek (6 hodin) není pro pěstouny atraktivní svou náročností na soustředění a 2 hodiny 12x v roce zase časovou náročností, proto nejsou tyto možnosti u pěstounů voleny.

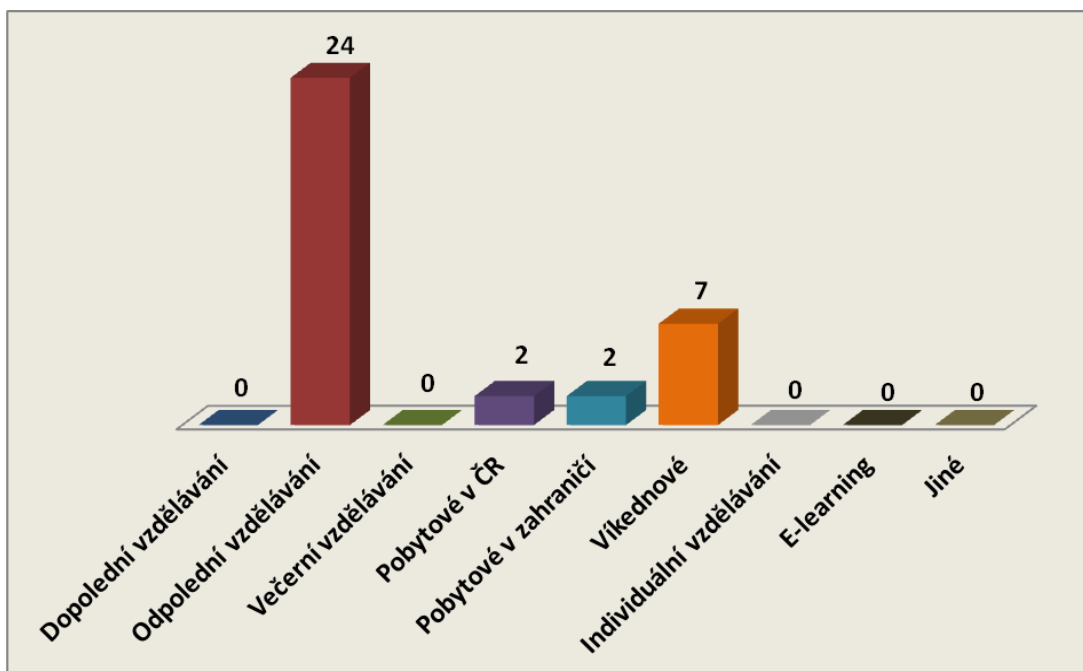

Graf č. 9 – Rozložení respondentů dle jejich představy o vzdělávacím dnu

Podívám-li se na rozložení organizací podle druhu poskytovaného vzdělávání, jsou pěstouni uspokojeni ve své potřebě vzdělávat se v odpoledních hodinách. Pestrou nabídku vzdělávání dopoledne a večer většinou nevyužívají.

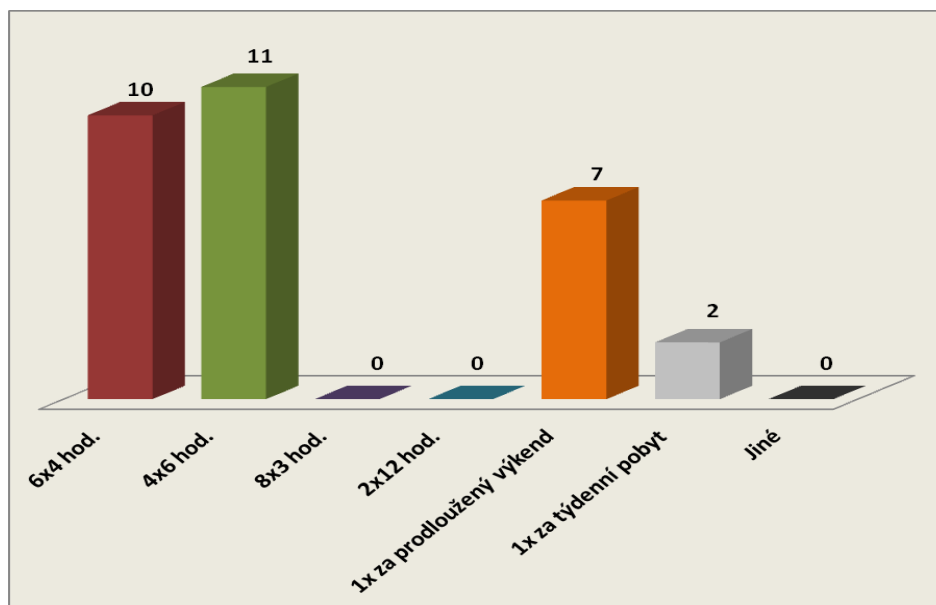

Graf č. 9 – Rozložení doprovázejících organizací dle druhu poskytovaného vzdělávání

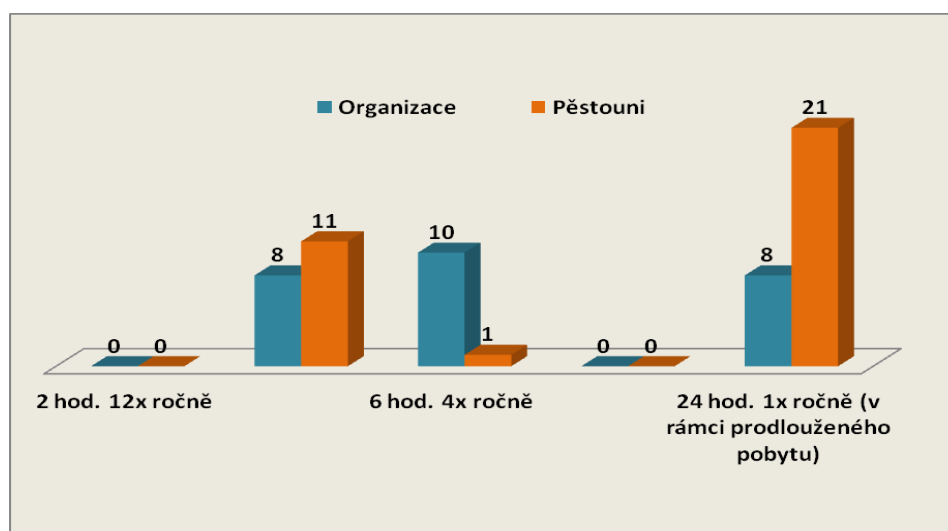
Graf č. 10 – Nejvyužívanější vzdělávání v organizacích

Z grafu č. 10, vyplývá, že podle doprovázejících organizací, více jak polovina (68,6%) pěstounů využívá odpolední vzdělávání i přesto, že z výsledků dotazování pěstounů vyplývá chuť využít typ vzdělávání za prodloužený víkend. Jedním z důvodů může být nedostatečná nabídka vzdělávacích víkendových akcí nebo jejich špatné časové naplánování. Tento rozdíl by mohl být podmětem pro další zkoumání.

Graf č. 11 - Ideální časového rozložení povinného vzdělávání dle doprovázejících organizací

Graf č. 12 porovnává názory na ideální časové rozložení vzdělávání dle pěstounů a zároveň i organizací.

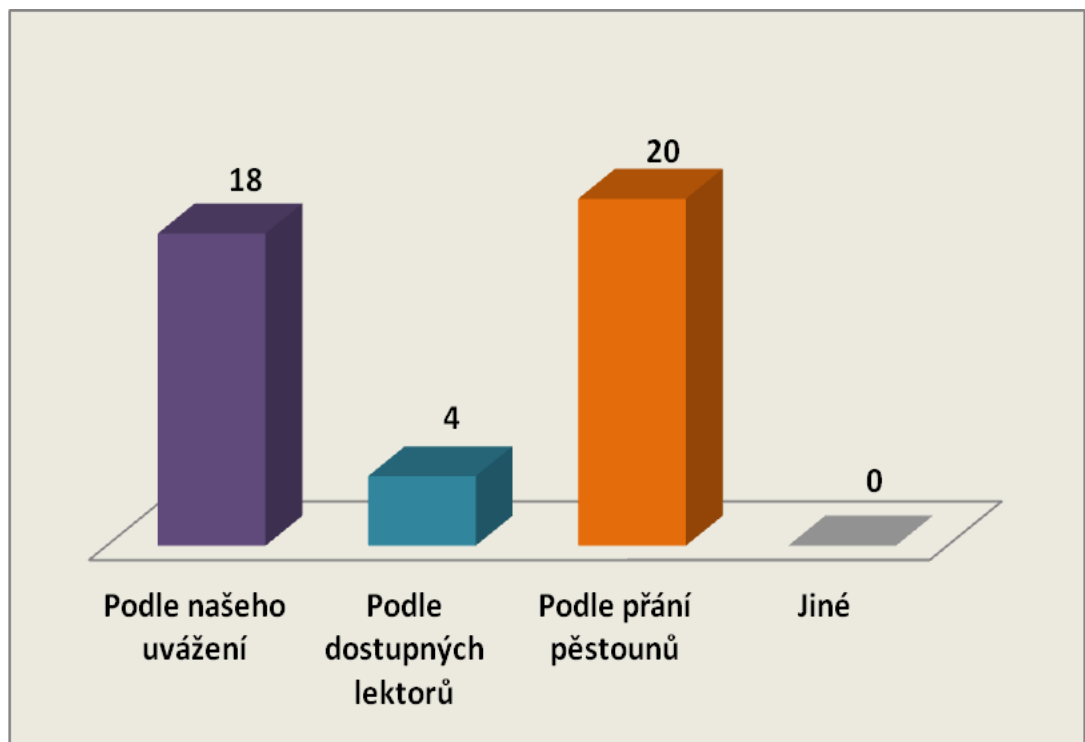

Graf č. 12 - Ideální časového rozložení povinného vzdělávání

Z grafu je patrná shoda názoru v rozložení povinného vzdělávání a to v rozsahu 4 hodin 6x ročně. Naopak poměrně rozdílné názory jsou vidět u vzdělávání konaného 1x za rok v rámci prodlouženého víkendu nebo pobytu. Neochota organizací pořádat víkendové nebo dokonce týdenní akce může být způsobena finanční i organizační náročností.

Hypotézy č. 4, 5, 6 se s výše uvedeným shodují.

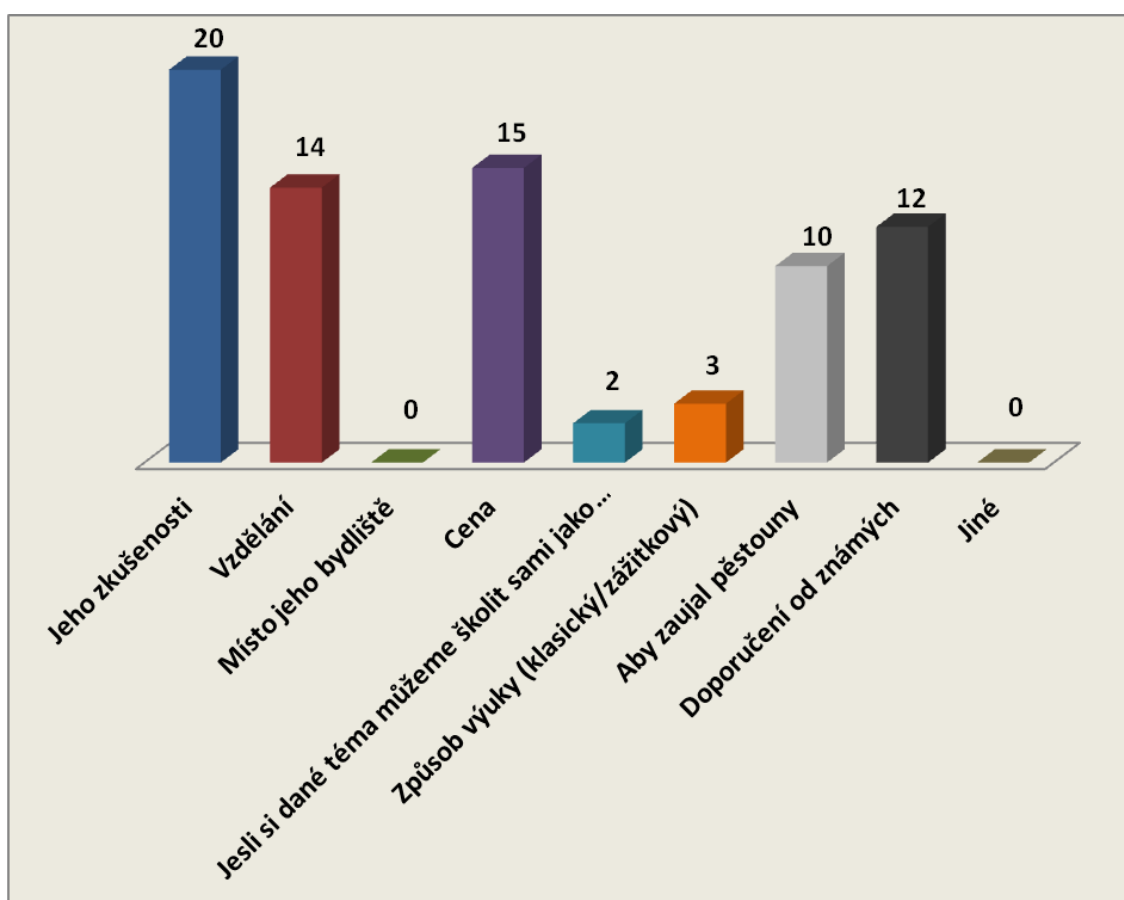
Do posledního bloku jsem zařadila sedmou hypotézu, která se týkala výběru témat pro vzdělávání pěstounů.

Graf č. 14 – Hodnoty ukazatelů pro volbu tématu vzdělávání

Sedmá hypotéza předpokládala, že doprovázející organizace volí téma dle svého uvážení a to se nepotvrdilo. Graf č. 14 znázorňuje, že téměř polovina organizací (48%) bere ohled na přání pěstouna u volby tématu vzdělávání, 18 organizací volí téma dle toho, co si myslí, že pěstoun potřebuje za vzdělání a 4 organizace volí téma dle dostupných „ověřených“ lektorů. Vzhledem k tomu, že v této otázce byla možnost označit více odpovědí, často (více jak v polovině případů) se objevovaly odpovědi: Volba tématu dle přání pěstouna s Volbou tématu dle našeho uvážení (co si myslíme, že pěstoun potřebuje) dohromady.

Graf č. 15 – Ukazatelé rozhodné pro výběr lektora

Z dotazníkového šetření vyplývá, že rozhodujícím kritériem výběru pro vhodného lektora jsou jeho zkušenosti, odbornost, ale i cena za odvedené školení.

Závěr

Tato diplomová práce pojednává o vzdělávání pěstounů, které je od 1. 1. 2013 povinné pro každého pěstouna v rozsahu 24 hodin ročně. Toto vzdělávání nejčastěji zajišťují doprovázející organizace, u kterých má daný pěstoun sepsanou dohodu o výkonu pěstounské péče.

Česká republika má stále ještě převládající dlouhodobý charakter pěstounské péče, oproti jiným vyspělým zemím, kde spíše prosazují krátkodobý model pěstounské péče.

Dle mého názoru by měla být pěstounská péče veřejností vnímána jako velice náročné povolání. I když z vlastního okolí vím, že je spíše vnímáno jako málo prestižní zaměstnání, které zvládne snad každý. A proto si myslím, že si pěstouni zaslouží nabídku kvalitních služeb nejen v jejich dalším vzdělávání. Neziskovým organizacím proto patří velký dík, za všechny doprovázející, vzdělávací i volnočasové aktivity, které pro pěstouny pečlivě připravují. A pěstouni si musí v dnešní časově náročné době najít čas na kvalitní vzdělávání.

Pěstounské rodiny přijímají s povděkem nebo také z donucení povinné 24 hodinové vzdělávání dané zákonem. Některých vzdělávacích akcí se pěstouni účastí i s dětmi, to poté mají animátoři během vzdělávání dospělých na starosti zabezpečit kvalitní trávení volného času dětí v kolektivu mezi svými vrstevníky.

V práci se zabývám jak teoretickým výkladem pojmů týkajících se pěstounské péče, vzdělávání pěstounů i zásadní novele zákona o sociálně-právní ochraně dětí z roku 2013. Ale také se dopodrobna zabývám využíváním vzdělávání pěstounů v praxi.

Cílem mé diplomové práce bylo zmapovat spokojenost klientů (pěstounských rodin), kteří čerpají nabídku služeb doprovázejících organizací v Královéhradeckém a Pardubickém kraji, s nabídkou vzdělávání, které jim je nabízeno a zda vítají změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů. Dále v dotazníkovém šetření bylo zjišťováno, zda jim některé vzdělávací nabídky chybí, či naopak přebývají. Druhá část cílů se týká doprovázejících organizací. Cílem šetření je tedy evaluace služeb doprovázejících organizací z pohledu organizací (pro které tyto výsledky jsou známkou toho, zda poskytují svým pěstounským rodinám to, o co mají pěstouni zájem a co je pro ně prospěšné).

Praktickou část diplomové práce jsem zpracovala na základě kvantitativního sběru dat, metodou dotazníkového šetření. Do šetření byly zahrnuty registrované pěstounské rodiny využívající nabídku služeb od doprovázejících organizací v Královéhradecké a Pardubickém kraji a jejich doprovázející organizace.

Výzkumu se zúčastnilo 100% doprovázejících organizací ve zkoumaných krajích (tj. 26) a 29 pěstounských rodin.

Každá skupina (jak doprovázející organizace, tak pěstounské rodiny) měla vlastní dotazník. Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že drtivá většina klientů - pěstounů (téměř 76% jsou spokojeni s nabídkou vzdělávacích aktivit u své doprovázející organizace, ale že ne všichni vítají změnu v povinnosti vzdělávání. Z uvedených výsledků je patrné, že pro pěstouny je velice důležité moci si vybrat téma vzdělávání, které budou sdílet s ostatními pěstouny.

Seznam literatury

- ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů: Nejnovější trendy a postupy*. 10. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 800 s. ISBN 978-80-247-1407-3.
- BENEŠ, M. *Andragogika: manuál pro výchovu mládeže k lidským právům*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 135 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2580-2.
- BENEŠ, M. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky: manuál pro výchovu mládeže k lidským právům*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006, 172 s. Pedagogika (Grada). ISBN 80-246-1259-3.
- BRANDER, P. *Kompas: manuál pro výchovu mládeže k lidským právům*. Vyd. 1. Pro Národní institut dětí a mládeže, Českou národní agenturu Mládež vydalo nakl. Argo, 2006, 422 s. ISBN 80-720-3827-3.
- Cilek, V. 2008: „Věda a fazole“ in Respekt 2008/7
- COLTRANE, Scott, Randall COLLINS a Randall COLLINS. *Sociology of marriage: gender, love, and property*. 5th ed. Belmont, CA: Wadsworth/Thomson Learning, c2001, xix, 634 p. Knižnice psychologické literatury. ISBN 05-345-7960-4.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Miroslav Disman. 3. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 8024601397.
- GABRIEL, Z. a T. NOVÁK. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 144 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4717-883.
- GIDDENS, A. a S. GRIFFITHS. *Sociology*. 5th ed. Cambridge: Polity, 2006, xxiv, 1094 s. ISBN 07-456-3379-X.
- GJURIČOVÁ, Š. a J. KUBIČKA. *Rodinná terapie: systemické a narativní přístupy*. 2., doplň. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2009, 280 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4723-907.
- HANZL, D. *Metodologie empirických prací na SVOŠS sociální Jihlava*. Jihlava, 2008.
- Hauser, J. *Vzdělávání zaměstnanců*. 1 vyd. Jihlava: VŠPJ=ICV, 2007, s. 22
- HRONÍK, F. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 233

s. Vedení lidí v praxi. ISBN 978-80-247-1457-8. Str. 30 - 31

- HRUŠÁKOVÁ, M a Z. KRÁLÍČKOVÁ. *České rodinné právo: Zákon o registrovaném partnerství : komentář*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 398 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-723-9192-5
- HRUŠÁKOVÁ, M. *Zákon o rodině: Zákon o registrovaném partnerství : komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxviii, 558 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4000-614.
- CHIULLI, Roy M. *Quantitative analysis: an introduction*. Amsterdam, Netherlands: Gordon and Breach Science Publishers, 1999. ISBN 90-569-9629-0.
- KERLINGER. *Základy výzkumu chování: pedagogický a psychologický výzkum / Fred N. Kerlinger ; z anglického originálu přeložil Vilém Chmelař*. 1. vyd. Praha: Academia, 1972, 705 s.
- Klimeš, J. Lesk a bída hostitelství. In Aktuální otázky náhradní rodinné péče, sborník z VI. celostátního semináře NRP,2. -3.10. 2006, Brno : Triada, 2006
- KOUBEK, J. *ABC praktické personalistiky*. Vyd. 1. Praha: Linde, 2000, 400 s. ABC (Linde). ISBN 80-861-3125-4.str. 319
- KRAUS, B. a V. POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2001, 199 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-731-5004-2.
- KUTNOHORSKÁ, J. *Výzkum v ošetrovatelství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 175 s. Sestra. ISBN 978-802-4727-134.
- M. SCHNEIDER, M.F. *Úvod do základů sociologických výzkumů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1993. ISBN 80-706-7302-8.
- MACELA, M. 2011. „Reforma systému péče o ohrožení děti – nová šance pro pěstounskou péči v České republice.“ Pp. 8-11 in *Průvodce náhradní rodinnou péčí 2011*, R. 12, č.1
- MATĚJČEK, Z. a Z. DYTRYCH. *Nevlastní rodiče a nevlastní děti*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, ISBN 80-716-9897-0.
- MATĚJČEK, Z.a V. POLÁČKOVÁ. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství: k otázkám sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, 223 s. Knižnice psychologické literatury. ISBN 80-042-5236-2.

- MATĚJČEK, Z. a Z. DYTRYCH. Vyd. 1. Děti, rodina a stres. Praha: Galén, 1994. ISBN 80-858-2406-X
- MATĚJČEK, Z. a Z. DYTRYCH. *Jak a proč nás trápí děti*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997, 187 s., obr. ISBN 80-716-9587-4.
- MATEJČEK, Z. aj. KOLUCHOVÁ. Osvojení a pěstounská péče. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-717-8637-3.
- MATĚJČEK, Z. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999 ISBN 80-717-8304-8.
- MATĚJČEK, Z. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. Vyd. 1. Praha: Portál, 1994 ISBN 80-852-8283-6.
- MATĚJČEK, Z. Rodina očima dětí a rodičů. Propsy: Časopis pro moderní psychologii. 1998, roč.4, č. 2, s. 4 - 5.
- MATOUŠEK, O. a H. PAZLAROVÁ. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny v kontextu plánování péče. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-807-3677-398.
- MATOUŠEK, O. Ústavní péče. Vyd. 2. Praha: SLON, 1999, ISBN 80-858-5076-1.
- MOŽNÝ, Ivo., Randall COLLINS a Randall COLLINS. *Rodina a společnost: gender, love, and property*. 5th ed. Ilustrace Vladimír Jiránek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), 38. sv. ISBN 80-864-2958-X.
- MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl., 1999, 251 p. ISBN 80-858-5075-3.
- Mužík, J. Androdidaktika. 2. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 13
- MUŽÍK, J. *Andragogická didaktika: manuál pro výchovu mládeže k lidským právním*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1998, 271 s. ISBN 80-859-6352-3.
- NOVOTNÝ, P. a J. KUBIČKA. *Nový občanský zákoník: rodinné právo*. První vydání. Praha: Grada, 2009, 194 pages. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4751-672.
- NOVOTNÝ, P. a J. KUBIČKA. *Občanský zákoník: Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ; Zákon o mezinárodním právu soukromém : 2014 : úplná znění*. První vydání. Olomouc: ANAG, 2013-, sv. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-855-0.
- NOVOTNÝ, P. *Nový občanský zákoník: rodinné právo*. První vydání. Grada Publishing, 2014, 194 pages. ISBN 978-802-4751-672.

- NOVÝ, I. a A. SURYNEK. *Sociologie pro ekonomy a manažery: an introduction*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2006, 288 s. Manažer. ISBN 80-247-1705-0.
- PALÁN, Z.. *Lidské zdroje: výkladový slovník*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2002, 280 s. ABC (Linde). ISBN 80-200-0950-7. str. 237
- PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Velký sociologický slovník: I. svazek A-O*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996, 747 s. ISBN 80-718-4164-1
- PEMOVÁ, T. a R. PTÁČEK. *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 187 s. ISBN 978-80-247-4317-2.
- RADVANOVÁ, S. a M. ZUKLÍNOVÁ. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999, xix, 227 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-717-9182-2.
- REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-3006-6.
- ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-717-8829-5.
- SCHOOLER, J.: *Adopcia, vzťah založený na sľube*. Bratislava: Návrat domov, 1999.
- SPIRIT, M. *Úvod do studia práva*. 2. vyd., aktualiz. dle nového občanského zákoníku. Praha: Grada, 2014, 190 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5280-8
- UHLÍŘOVÁ, Veronika a kol. *Dítě ve výchově příbuzných*. Praha: Rozum a cit, 2010. s. 60.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychický vývoj dítěte v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, ISBN 978-80-87455-14-2.
- *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996, S. 749-1627. ISBN 80-718-4310-5.
- Vodák, J., Kuchaříková A. *Efektivní vzdělávání zaměstnanců*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007
- VRTBOVSKÁ, P. *O ztraceném dítěti: attachment, poruchy attachmentu a léčení*. Vyd. 1. Praha: Natama, 2010, ISBN 978-80-86620-20-6
- ZEZULOVÁ, D. *Pěstounská péče a adopce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, ISBN 978-80-262-0065-9.

Legislativní dokumenty

- Úmluva o právech dítěte.
- Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí.
- Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu.
- Občanský zákoník 89/2012 Sb.
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a opreventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 134/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

- BUBLEOVÁ, V. a A. VÁVROVÁ a Filip VYSKOČIL. *Průvodce náhradní rodinnou péčí: Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o.s.* [online]. 2013 [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: http://www.adopce.com/_files/adopce-173fe03bab5932970b1455035c379f6f/pruvodce_nrp-posledni-upravy-10.6_verze-pro-web.pdf
- ČÁPOVÁ, H. Zázračná novela. Respekt [online]. 2014, č. 7. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <<http://respekt.ihned.cz/c1-61678540-zazracna-novela>>. ISSN 1801-1446.
- ČIHOVSKÝ, J. Sociologický výzkum : Studijní text pro posluchace FTK UP Olomouc [online]. Olomouc : [s.n.], 2006 [cit. 2011-05-17]. Dostupné z WWW: <http://www.google.cz/url?sa=t&source=web&cd=1&ved=0CBgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fftk.upol.cz%2Ffileadmin%2Fuser_upload%2FFTKdokumenty%2FKatedra_rekreologie%2FSociologicky_vyzkum_def_1_.doc&rct=j&q=sociologick%C3%BD%20v%C3%BDzkum%20C4%8Dihovsk%C3%BD&ei=rPSTYg1hfeyBpGmnL0J&usg=AFQjCNEmBlphYjWf6LRt9hXtBCPa2_9oCQ&sig2=5siCXyqy73YyiG9iatQ52Q>.
- *Dohody o výkonu pěstounské péče* [online]. 2013 [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14503>
- *Doprovázení* [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://centrumdar.cz/cs/aktivity-centra/doprovazeni>
Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/9558/Transformace.pdf>>.
- FISCHEROVÁ – KARTEROVÁ, V. *Úvod do vzdělávání dospělých* [online]. In.: 2006 [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: http://www.volny.cz/ajak=cl/file/Uvod_do_vzdelavani_dospelych.pdf.
- *Formy náhradní rodinné péče.* [online]. 21. 2. 2013 [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14501>
- HLEDÁME RODIČE. *Já pěstoun: příručka pro zájemce o pěstounství* [online]. Praha: Nadační fond J&T, 2013 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <<http://www.hledamerodice.cz/download/prirucka-ja-pestoun.pdf>>.
- *Jak a proč by se pěstouni RPP měli dále vzdělávat?* [online]. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <http://narucdetem.cz/clanky/item/7-jak-a-proc-by-se-pestouni-rpp-meli-dale-vzdelavat>
- KLIMEŠ, J. *Koncept instituce hostitelství v NRP. 2003* [online]. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: <http://klimes.mysteria.cz/nrp/hostitelstvi.htm>

- MACELA, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. [online]. s. 15, 2013 [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf
- MPSV. *Formy náhradní rodinné péče* [online]. 2013 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14501>
- MPSV. *Průvodce náhradní rodinnou péčí: Jak na náhradní rodinnou péči* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009b [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2011/11/MPSV_Pr%C5%AFvodce-pro-n%C3%A1hradn%C3%AD-rodinnou.pdf
- MPSV. Transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti. [online]. 2009a [cit. 2013-12-28].
- MPSV. *VZOR DOHODY O VÝKONU PĚSTOUNSKÉ PÉČE: pro osoby pověřené výkonem sociálně - právní ochrany dětí, zejména nestátní neziskové organizace a příspěvkové organizace krajů a obcí* [online]. 2013 [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14684/priklad_vykon_PP.pdf
- *Naše služby* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://centrumdar.cz/cs/aktivity-centra/doprovazeni>
- *Neformální vzdělávání* [online]. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/neformalni-vzdelavani-1>
- PALÁN, Z. *Formální vzdělávání* [online]. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/formalni-vzdelavani>
- Proces zprostředkování. [online]. 2013 [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14502>
- PTÁČEK, R., KUŽELOVÁ, H., ČELEDOVÁ, L.. Vývoj dětí v náhradních formách péče. Vyd. 1. Praha: MPSV, 2011, ISBN 978-80-7421-040-2. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13150/nahradni_pece.pdf.
- *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: MŠMT, 2007. 80 s. [online]. [cit. 6. 7. 2015] Dostupné na WWW: http://msmt.cz/uploads/Strategie_CZU_schvaleno_vladou.pdf
- ŠLESINGEROVÁ, K. MPSV. *Celkem potřebujeme pět set rodin na přechodnou dobu* [online]. 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/17101>

- ŠULOVÁ, L. Partnerské vztahy, manželství a rodičovství. In: [online]. 2007 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cislocclanku=2008020102>
- VYSKOČIL, F. *Právní úprava náhradní rodinné péče v České republice* [online]. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014 [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: http://www.nahradnirodina.cz/files/File/Projekty/Pravni_uprava_nahr_pee_v_R_2014_web.pdf
- *Vzdělávání* [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <http://www.detipatridomu.cz/vzdelavani/>
- Základní pojmy: pěstounská péče. [online]. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: <http://www.adopce.com/pestounska-pece/zakladni-pojmy/>
- *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí* [online]. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník pro pěstouny

Vážení,

dovoluji si Vás oslovit a zároveň poprosit o vyplnění následujícího dotazníku. Otázky jsou na téma povinné vzdělávání pěstounů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. A právě váš názor mě velice zajímá. Byl(a) jste vybrán(a) z důvodu, že jste pěstoun, který má sepsanou dohodu s doprovázející organizací sídlící v kraji, který mapuji. Dotazování je zcela anonymní a data, která mi poskytnete, budou užita pouze pro účely tohoto průzkumu a doprovázejícím organizacím. Děkuji za Váš čas a ochotu poskytnout mi důležité informace.

Bc. Kateřina Hofmanová

V následujících otázkách zaškrtněte pouze jednu odpověď, pokud nebude napsáno jinak.

---

1. Mám v pěstounské péči

- a) Cizí dítě/ děti
- b) Příbuzné dítě/ děti

2. Vítáte změnu v povinnosti vzdělávání pěstounů?

- a) Ano je to pro mě zajímavé a přínosné
- b) Spíše ano
- c) Ne, myslím, že je to pro mne zbytečné
- d) Spíše ne
- e) Chápu to jako nutné zlo

3. Myslíte si, že je potřeba se v oblasti pěstounské péče dále vzdělávat i nad rámec povinného vzdělávání?

- A) Ano
- B) Ne
- C) Nevím

4. O jaké téma byste měli zájem v rámci povinného vzdělávání pěstounů? Je možné zaškrtnout více odpovědí.

- a) Vzdělávání na téma psychologie (př. porucha citové vazby, deprivace, vývojová psychologie, arteterapie, ...)
- b) Vzdělávání na téma dítě a jeho prožívání (př. Kniha života – jak můžu pomoci dítěti, které vyrůstá v náhradní rodině, doprovázení, jak mluvit s dítětem aby se cítily přijaté, ...)
- c) Vzdělávání na téma na téma škola (př. Jak se připravovat s dětmi do školy a komunikovat se školou, Specifické poruchy učení, ...)
- d) Vzdělávání na téma všeobecné znalosti (př. první pomoc, pěstounská péče na přechodnou dobu, romské dítě v NRP, kontakt dítěte s biologickými rodiči, ...)
- e) Jiné téma, prosím uveďte.....

5. S jakým odborníkem byste uvítali besedu v rámci povinného vzdělávání pěstounů? Je možné zaškrtnout více odpovědí.

- a) etopedem
- b) psychologem
- c) psychoterapeutem
- d) právníkem
- e) zdravotníkem
- f) pedagogem
- g) sociální pracovnící
- h) profesionálním pěstounem
- i) pracovníkem organizace, u které se vzděláváte
- j) jiným odborníkem, prosím napište s jakým .....

6. Uvítali byste povinné školení pěstounů v rozsahu:

- a) 2 hodinové 12x ročně
- b) 4 hodinové 6x ročně
- c) 6 hodinové 4x ročně
- d) 8 hodinové 3x ročně
- e) 24 hodinové 1x ročně v rámci víkendového pobytu
- f) 24 hodinového 1x ročně v rámci týdenního pobytu

7. Jaký den v týdnu by Vám vyhovovalo konání povinného vzdělávání pěstounů?

- a) Pondělí
- b) Úterý
- c) Středa
- d) Čtvrtek
- e) Pátek
- f) Sobota
- g) Neděle
- h) Všeobecně všední den
- i) Všeobecně víkend

8. Jste v současné době spokojen/a s nabídkou vzdělávání Vaší organizace?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nevím

9. Co byste potřeboval/a abyste byl/a maximálně spokojen/a s povinným vzděláváním pěstounů?

-----

10. Jste:

- a) Žena
- b) Muž

11. Bydlíte v:

- a) Královéhradeckém kraji
- b) Pardubickém kraji

Příloha č. 2 Dotazník pro doprovázející organizace

Vážení,

dovoluji si Vás oslovit a zároveň poprosit o vyplnění následujícího dotazníku. Otázky jsou na téma povinné vzdělávání pěstounů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. A právě váš názor mě velice zajímá. Byl(a) jste vybrán(a) z důvodu, že Vaše organizace sídlí v kraji, který mapuji. Dotazování je zcela anonymní a data, která mi poskytnete, budou užita pouze pro účely tohoto průzkumu. Děkuji za Váš čas a ochotu poskytnout mi důležité informace.

Bc. Kateřina Hofmanová

V následujících otázkách zaškrtněte pouze jednu odpověď, pokud nebude napsáno jinak.

Vzdělávání pěstounů

1. Jaký druh vzdělávání poskytujete?

- a) E-learning
- b) Pobytové vzdělávání (víkendové, týdenní) v ČR
- c) Pobytové vzdělávání (víkendové, týdenní) v zahraničí
- d) Jednodenní školení/semináře
- e) Individuální vzdělávání pěstouna
- f) Vzdělávací akce a jaká
- g) Jiné (napíšte prosím)

2. Je důležitý počet uchazečů pro realizaci Vašeho vzdělávání?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

3. Je podle Vaší organizace důležité časové rozložení vzdělávání během dne (ráno, v poledne, večer)?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

4. Jaký typ vzdělávání poskytujete?

- a) Dopolední vzdělávání
- b) Odpolední vzdělávání
- c) večerní vzdělávání
- d) Víkendové
- e) Týdenní
- f) Jiná frekvence

5. Jaký typ vzdělávání je ve Vaší organizaci nejvyužívanější?

- a) Dopolední vzdělávání
- b) Odpolední vzdělávání
- c) večerní vzdělávání
- d) pobytové v ČR
- e) pobytové v zahraničí
- f) víkendové
- g) individuální vzdělávání
- h) e-learning
- i) jiné .....

6. Je podle Vaší organizace nejlepší časové rozložení?

- a) 6x4hod
- b) 4x6hod
- c) 8x3hod
- d) 2x12hod
- e) 1x za prodloužený víkend
- f) 1x za týdenní pobyt
- g) Jiné (prosím uveďte) .....

7. Podle čeho volíte téma vzdělávání?

- a) Podle našeho uvážení (co si myslíme, že pěstoun potřebuje)
- b) Podle dostupných lektorů
- c) Podle přání pěstounů
- d) Jiné (prosím uveďte) .....

8. Je podle Vaší organizace důležité místo vzdělávání?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

9. Kde realizujete Vaše vzdělávání?

- a) V centrech/na pobočce
- b) V přednáškových sálech v restauraci či hotelu
- c) Ve specializovaných učebnách (př. ve školském zařízení)
- d) V přírodě
- e) Jinde a kde .....

10. Co rozhoduje při výběru lektora?

- a) Jeho zkušenosti
- b) Vzdělání
- c) Místo jeho bydliště
- d) Cena
- e) Jestli si dané téma můžeme školit sami jako zaměstnanci
- f) Způsob výuky (klasicky/zážitkově)
- g) Aby zaujal pěstouny
- h) Doporučení od známých
- i) Jiné (uveďte prosím) .....

11.) Vaše organizace sídlí v:

- a) Královéhradeckém kraji
- b) Pardubickém kraji

Autor: Bc. Kateřina Hofmanová

Instituce: Pražská vysoká škola psychosociálních
Studíí – Sociální práce a sociální politika
zaměřená na aplikovanou psychoterapii a
komunikaci

Název práce: Vzdělávání pěstounů v Královéhradeckém a
Pardubickém kraji

Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Počet stran: 94

Počet příloh: 2

Rok obhajoby: 2015

**Posudek vedoucího diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: HOFMANOVÁ Kateřina

Obor studia: sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii
Název práce: Vzdělávání péstounů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji

Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 94

Počet stránek příloh:

Počet titulů v seznamu literatury:

0	1	2	3	4
---	---	---	---	---

Vyběr tématu

Závaznost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

			3	
--	--	--	---	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

			3	
--	--	--	---	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafraze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		2		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		2		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

			3	
--	--	--	---	--

Využití vyzkumných empirických metod

			3	
--	--	--	---	--

Využití praktických zkušeností

		2		
--	--	---	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešení problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

0				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

		2		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		2		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

		2		
--	--	---	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

			3	
--	--	--	---	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

			3	
--	--	--	---	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Nechávám prostor pro otázky oponenta.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Ústředním tématem zpracované bakalářské práce je tematika péstounské péče, resp. povinného vzdělávání péstounů. Volbu tématu považují za oborově přílehavou studovanému oboru, patří je průnik s profesním zaměřením diplomantky.

Diplomová práce je tradičně dělena na část teoretickou a výzkumnou. První část práce poskytuje naprosto základní informace ke zvolenému tématu, od tohoto charakteru práce bych jednoduše očekávala větší hloubku a propracovanost informací. Na teoretickou část práce navazuje část empirická, která se ovšem nepochopitelně objevuje v obsahu i vlastním textu práce dvakrát. První z nich (kap. č. 4) přitom obsahuje obecné informace o výzkumu a ty dle mého mínění do diplomové práce nepatří (bylo v minulosti připomínkováno). Následná kapitola č. 5 je již tvořena vlastním zpracováním výzkumného záměru, jehož předmětem bylo vzdělávání péstounů z pohledu organizací poskytujících vzdělávání a vlastních péstounů. Design výzkumného šetření je kvantitativní. Jeho konstrukci tvoří sedm hypotéz, které zřejmě vychází z autorčiných vlastních zkušeností, nikoli z verifikovaných odborných názorů, resp. odborné literatury. Sebraná data autorka relativně přehledně popisuje a prezentuje prostřednictvím grafů a tabulek. Chybí ovšem potřebná interpretace zjištěných dat a diskuse výsledků šetření (rovněž bylo vedoucí práce připomínkováno).

Z práce je rovněž zřejmé, že neprošla konečnou jazykovou korekturou. Domnívám se také, že výsledné kvalité práce neprosplý spíše nahodilě a termínově vypořádané konzultace textů, stejně jako skutečnost, že autorka na zasláné připomínky zřídka kdy reagovala. Z finální verze práce, kterou diplomantka odevzdala, je tak patrné, že nerespektovala řadu zásadních připomínek.

Předložena diplomová práce splňuje i přes uvedené nedostatky nároky kladené na závěrečnou práci a doporučuji ji k obhajobě.

Doporučení k obhajobě: doporučuji!

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře – dobře (dle průběhu obhajoby)

Datum, podpis: V Praze 9. srpna 2015

**Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Bc. Kateřina Hofmanová
 Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii
 Název práce: Vzdělávání pěstounů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji
 Vedoucí/oponent práce: Mgr. Tomáš Rezníček

Technické parametry práce:
 Počet stránek textu (bez příloh): 75
 Počet stránek příloh: 8
 Počet titulů v seznamu literatury: 90

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Vyběr tématu

	1			
--	---	--	--	--

Závaznost tématu

	2			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	2			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjádření, zvládnutí odborné terminologie)

	3			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafraze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	3			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	3			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	4			
--	---	--	--	--

Využití vyzkumných empirických metod

	3			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	3			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešení problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

0				
---	--	--	--	--

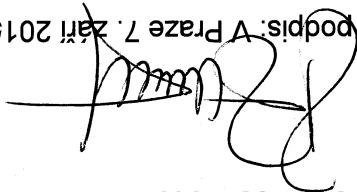
Naplnění cílu práce

	3			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	2			
--	---	--	--	--

Datum, podpis: V Praze 7. září 2015

Navrhovaná klasifikace: dobre

Doporučení k obhajobě: doporučuji/neodpovídá

Téma předložené diplomové práce je aktuální, péstounská péče je v současné době preferovaným řešením v případech, kdy původní biologická rodina není schopna či ochotna poskytnout dítěti odpovídající péči. Vzdělávání péstounů je povinností a také závažným tématem, jehož vnímání ze strany péstounů i doprovázejících organizací není možno opominout. Autorka se ve své práci zaměřuje na způsob a úroveň vzdělávání péstounů v konkrétních krajích, jeho nabídku a vnímání jeho důležitosti a úrovně ze strany péstounů. Práce je poměrně dobře logicky strukturována v teoretické části, v části praktické je již struktura spíše nejasná. Výzkumná část práce je postavena na kvantitativním výzkumu, který však vychází z problematiky postaveného zadání dotazníků a to především u dotazníků pro doprovázející organizace. Výsledky jsou významným způsobem ovlivněny kvalitou a zadáním dotazníků. Autorka má v dotazníku pro doprovázející organizace pokyn o využití pouze jedné varianty odpovědi, zároveň je z výsledků zřejmé, že v několika případech akceptovala (a nikterak nekommentovala) více odpovědí na jednu otázku. Prezentace výsledků šetření je také poměrně problematická, práce obsahuje vícekrát stejné grafy, což může být pro čtenáře zavádějící a zároveň některé grafy jsou zpracovány na procenta odpovědí a některé pouze na Předložena diplomová práce zcela postrádá diskuzi nad sebranými daty, což je jisté na škodu. Práce obsahuje stylistické i gramatické nedostatky, citovány jsou zde také například již zrušené zákonné normy. Potenciál tématu se v tomto případě jeví jako spíše nevyužitý.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

1. Jakým způsobem by bylo možno závěry výzkumu využít v praxi např. u nemotivovaných péstounských rodin?
2. Jakým způsobem mohou být výsledky šetření ovlivněny tím, že (až na jedinou výjimku v dotazníku pro péstouny) bylo vždy možno volit pouze jednu odpověď (a to i přes skutečnost, že doprovázející organizace tento pokyn evidentně nedodržely)?
3. Jak si autorka práce vysvětluje relativně nízkou návratnost dotazníků z péstounských rodin? Jaké bylo rozložení poměru příbuzenská/nepříbuzenská P v rodin, které byly osloveny, ale šetření se nezúčastnily?
4. Co může být důvodem k odmítní vzdělávání ze strany biologických péstounských rodin?
5. Výzkumu se aktivně zúčastnilo 29 rodin – jaké je to přibližně procento ze všech péstounských rodin v obou krajích?
6. Jakým způsobem autorka vybrala oslovené péstounské rodiny?

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

				3
--	--	--	--	---

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

				3
--	--	--	--	---

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

				2
--	--	--	--	---

Navaznost kapitol a subkapitol